Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT פרייז 20 גראשען

הײנט 8 זײטען.

נייער פאלקסבלאט

אומפארטייאישע פאליטיש-געזעלשאפטליכע טאג-צייטונג

Nr. 93/1693 | Łódź, Czwartek 18 kwietnia 1929 r. | זיבעטער יאהרגאנג | לאדז, דאנערשטאג ח׳ ניסן תרפ״ט | Nr. 93/1693

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71. | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פיעטריקאווער 21, טעל. 24-71

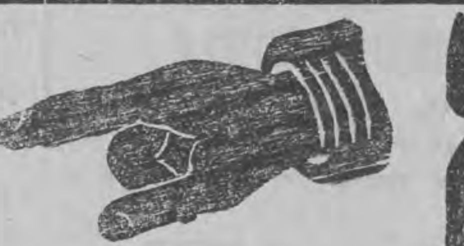

82

דעם עלעגאנטסטען

דערען-הוט

עמפפעהלט צו קאנקורענץ-פרייזען

היימאן טוראבינער, פיעטריקאווער

פראנט-געוועלב

אויפפאדערונג!

איך פאדער אויף עפענטליך דעם ה׳ **יעקב דוד ראזמאן,** אז ער זאל ליידיג מאכען זיין וואוינונג פון 3 צימער מיט קוך אויף קאנסטאנטינער 33, אויף וועלכע איך האב אן עקסמיסיע נאך פון חודש מאי 1928, און עס ווערט די גאנצע צייט פראלאנגירט.

איך בין מודיע דער עפענטליכקייט, אז איך געב דעם ה׳ ראזמאן 700.— דאלאר קאסע, אז ער זאל זיך קענען דינגען א וואוינונג, א חוץ, וואס איך שענק איהם 1700 זל. דירה-געלד, וואס מיר קומט. אלע גוטווילליגע מיטלען האב איך שוין אויספראבירט, דערויף קען עדות זאגען הרב ר׳ יוסף פיינער מו״צ לאדז. און יעצט נאך גיב איך איהם צייט ביז דעם 1-טען מאי 1929 ליידיג צו מאכען די וואוינונג. אין געגענפאל, וועל איך געצוואונגען זיין אהן וויטערעס אויסצונוצען די עקסמיסיע, און ווארן איהם, אויב ער וועט מיך ברענגען צו דער עקסמיסיע, וועט דער יוד ביי מיר נישט בעקומען איין גראשען. מיט אכטונג **דער פערוואלטער.**

נעכטען איז אין עלטער פון 40 יאהר געשטארבען מיין אונפערגעסליכער מאן, אונזער הייסגעליבטער פאטער

נ. ע. אברהם בער מאנעלא

די לויה קומט פאר היינט, דאנערשטאג, דעם 18-טען אפריל 1929, 2 א זייגער נאכמיטאג פון טרויער-הויז שענקעוויטש 7, וועגען וואס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע פרוי און טעכטערלעך

נאך קורצע און שווערע ליידען איז געשטארבען אין עלטער פון 41 יאהר אונזער מיטגליד

נ״ע אברהם דוב ב״ר יהודה ז״ל מאנעלא

די לויה קומט פאר היינט 2 א זייגער בייטאג פון טרויער-הויז שענקעוויטשא 7, וועגען וואס מיר טיילען מיט אלע אונזערע כתפלים, זיי זאלען קומען אפגעבען דעם פערשטארבענעם דעם לעצטען כבוד

די גבאים פון דער חברה תנ״ך

דווילקא, ווסכאדניא 66

בייליד!

אין טיפסטען צער זענען מיר מודיע, אז עס איז געשטארבען אונזער לאנג-יעהריגער מיטגליד

אברהם מאנעלא נ״ע

די לויה קומט פאר היינט, דאנערשטאג, 2 אזייגער מיטאג פון טרויער-הויז, שענקעוויטשא 7. אלע חברים פון דאמען-מאגאזין פאך ווערען אויפגעפאדערט אפצוגעבען דעם לעצטען כבוד און בעטייליגען זיך אין דער לויה.

פאך-קאמיסיע פון דאמען מאגאזין,

ביים מאגאזין שניידער מייסטער פעראיין אלעי 1 מאי 2

אנאנסען אין „נייעם פאלקסבלאט“

האבען דעם גרעסטען ערפאלג!

אויפפאדערונג.

אזוי ווי אין נעכטיגען „נייעם פאלקסבלאט“ נ׳ 96 איז פערעפענטליכט געווען אן אויפפאדערונג פון **אברהם ליפקע,** נאוואמיעסקא 21 געגען **יעקב בערקענשטאט,** נאוואמיעסקא 18 וועגען א קאנקורס, ערקלער איך עפענטליך, אז דאס איז געשטעלט געווארען דורך א שאנטאזשיסט, וועלכער איז געווען אויסען געווען צו שאדען די פירמע, ווייל איך האב איבערהויפט נישט קיין שום האנדעלס-בעציהונגען מיט ה׳ בערקענשטאדט.

מיט אכטונג **אברהם ליפקע** נאוואמיעסקא 21.

Dr. H. WOŁKOWYSKI

צעגעלניאנא 25, טעל. 26-87

ספעציעל ארצט פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען, מענער-שוועכע, אלע ארט אנאליזען, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.

נעמט אן פון 8—10 פריה, 12—2 נ.מ. און פון 4—8 אווענט

Dr. med. H. Lubicz

צעגעלניאנא 43, טעל. 32-41

ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע און מענער-שוועכע קראנקהייטען. היילונג מיט קווארץ-לאמפע (האר-אויספאל)

נעהמט אן פון 8—10 און פון 5—8 אווענד.

Dr. med. I. WAJNBERG

CEGIELNIANA 47, tel. 24-63

[illegible]

Dr. med. B. Robinzon

אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען

פעטריקאווער 10, טעל. 31-86

נעהמט אן פון 8—9½ פריה און פון 4½—[illegible]

Dr. med. ALBERT GOTLIB

פיעטריקאווער 26, טעל. 50-77.

אקושער און ספעציאליסט פון פרויען-קראנקה.

נעהמט אן פון 4 ביז 7 אווענד. 4340

Dr. N. TRACHTENHERC

אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען

נארוטאוויטשא 11, טעל. 33-16

נעהמט אן פון 3 ביז 5 נאכמיטאג.

אויפפאדערונג.

איך פאדער אויף די געוויסע פערזאן, וועלכע האט זיך ערלויבט אונטער א פאלשען נאמען מיין פירמע צו בלאמירען אין „פאלקסבלאט“ נומער 91, זעהן צוצושטעלען אין פערלויף פון 24 שעה מיין אייגענע. ווי אויך קונדישע פראטעסטען. אין געגענפאל וועל איך דעמועלבען צוציהען צו געריכטליכער פעראנטווארטליכקייט.

מיט אכטונג

יעקב בערקענשטאדט

נאוואמיעסקא 18

אנ׳עונג פסח

וועלען האבען אלע, וועלכע וועלען קויפען נור די

מצות פון דער ערשטער לאדזער כשר׳ער **מאשין-מצות-בעקעריי**

וועלכע ווערט אנגעפיהרט פון די בעקאנטע לאדזער פאכמענער א. ס.: „זלאטא גורא“

ע. זעליגמאן און קאמפ., אל. קאשטשושקי № 11

די מצות ווערען געבאקען פון בעסטען סארט מעהל אונטער א שטרענגער היגיענישער און פאכמענישער אויפזיכט, וועלכע זענען פון שטענדיג בעקאנט דעם געעהרטען פובליקום מיט זייער גוטען געשמאק.

די בעקעריי געפינט זיך אונטער דער השגחה

פון יאנאווער רב הרב וואפנער דפה.

יעדער קויפער קען בעזוכען די בעקעריי.

מיר בעזיצען פערקויפס שטעלען: ביי שמיינפעלד, זאוואדזקא 20 (אין וואורשטען-געוועלב), י. מ. געלבארד, נאפיורקאווסקא 5, ק. צווייליך, פאמארסקא 56, טעל. 60-25, ע. זעליגמאן, פעטריקאווער 114, טעל. 41 08, י. ווילנער, ווסכאדניא 60 און פאמארסקא 3

א בשורה טובה

פאר דער לאדזער יודישער בעפעלקערונג!

דערמיט מאכען מיר בעקאנט, דאס מיר האבען איבערגעטראגען די זייט 3 יאהר בעקאנטע

היגיענישע מאשין-מצות

בעקעריי פון די פעראייניגט. יוד. בעקער-מייסטער פון זאמענהאף 15

אויף ראקיטשינער 43, טעל. 69-7.

אויך היי-יאהר באקען מיר אויס די מאשין-מצות פון די בעסטע קאלישער מעהלען געכשרט פון קאלישער רב

די בעשטעלונגען הויט און ענצעל ווערען שוין אנגענומען אין דער צענטראלע פיעטריקאווער 112, ווי אויך אין דע בעוואוסט. צוקערניע וויינבערג, פיעטריק. 38, טעל. 43-82, און ביי אינזעלשטיין, זשעראמסקא 39, מרדכי יעלין, פיעטריקאווער 24, יחזקאל קירשבוים, ריבנא 11 מיצענמאכער, זאמענהאף 11, טשענסטאכאווסקי, צעגעלניאנא 23, ווי אויך אין גאסטראנאמיע, שענקעוויטשא 23.

וועגען ווייטערדיגע פערקויפס-שטעלן וועלן מיר בעזונדערס מעלדן.

פעראייניגטע יודישע בעקער-מייסטער אין לאדז.

בעמ.: די מצות געפינען זיך אונטער שטענדיגער השגחה פון 2 משגיחים.

מוראדיגער אמוניציע-אויפרייס אין ליטע

גרויסע זאפאסען פון באמבעס און גראנאטען אוועק מיט'ן רויך

ווילנא, 17. (טעלעפאניש). די פוילישע גרענעץ-וואך ביי דער ליטווישער גרענעץ האט אין דער פערגאנגענער נאכט דערהערט כסדר'דיגע אויפרייסען, וועלכע זענען דערגאנגען פון דער ליטווישער זייט. גלייכצייטיג האט די גרעניץ-וואך בעמערקט, ווי די ליטווישע וועלדער זענען שטארק דערנערווירט.

ס'האט זיך ארויסגעוויזען, אז פון אנ'אוגבעוואוסטער סבה, איז אין ליטווישען שטעטעל אראן, וואו ס'געפינען זיך גרויסע אמוניציע-סקלאדען פארגעקומען אנ'אויפרייס. דער גאנצער ארסענאל מיט באמבעס, האנד-גראנאטען און ביקסען קוילען איז אוועק מיט'ן רויך. די דעטאנאציעס פון די אויפרייסען האבען זיך געהערט אויף קילאמעטער ווייט.

די בעפעלקערונג פון אראן האט אין פאניק אנגעהויבען לויפען אין די דערפער, מורא-האבענדיג פאר נייע עקספלאזיעס.

דער אמוניציע-ארסענאל אין אראן האט געהערט צו די גרעסטע אמוניציע-לאגערן אין ליטע.

די ערשטע פעראָרדנונג פון נייעם פינאנץ-מיניסטער

וועגען די קאנטראלעם פון די שטייער-אינספעקטארען

וואַרשאַ, 17. (טעלעפאניש פון אונזער סיים קארעספאנדענט).

דער לייטער פון פינאנץ-מיניסטעריום פאלקאוויק מאטושעווסקי, האט היינט אויפגעפאדערט אלע שטייער-אמטען, אז זיי זאלען אויפהערען צו מאכען אויסצוגען פון די שפארזאמקייטען און די „וקלאדען" אין די בענק פון די שטייער-צאהלער.

ווי בעוואוסט, האט ביז איצט די שטייער-אמט נאכקאנטראלירט די „וקלאדען" אין די בענק און אויף דעם סמך אפגעשאצט דעם הויך פון די שטייערען. צוליב דעם איז דער קאפיטאל אנטלאפען קיין אויסלאנד.

געוועז. פאסט-מיניסטער וויל נישט ווערען וואיעוואדע

וואַרשאַ, 17. (טעלעפאניש פון אונזער סיים קארעספאנדענט).

דעם געוועזענעם פאסט-מיניסטער מיעדושינסקי איז פארגעלעגט געווארען דער אמט פון א וואיעוואדע. מיעדושינסקי האט זיך אפגעזאגט אנצונעהמען דעם אמט.

טעלעפאנישע פערבינדונג פוילען—אמעריקא

וואַרשאַ, 17 (טעלעפאניש) אין פאסט- און טעלעגראף-מיניסטעריום ווערט אויסגעארבייט א פראיעקט פון א ראדיא-טעלעפאנישע קאמוניקאציע צווישען פוילען און די פאראייניגטע שטאטען. די ראדיא-טעלעפאנישע פערבינדונג וועט אנגעקניפט ווערען דורך דער פערמיטלונג פון אנ'איירא-פעאישע הויפט-שטאט, וואהרשיינליך דורך בערלין.

דער פראיעקט וועט פערווירקליכט ווערען נאך אין משך פון היינטיגען יאהר.

סיים זאל זיך עפענען אין חודש מאי

וואַרשאַ, 17 (טעלעפאניש) אין די קרייזען, וואס שטעהען נאהענט צו דער איצטיגער רעגירונג שמועסט מען, אז דער פרעמיער שוויטאלסקי האט בדעה פארצולעגען דעם מלוכה פרעזידענט צונויפצורופען דעם סיים אויף דער זומער-סעסיע ענדע מאי.

10 ארבייטער פערשאטען אין א קויהלען-גרובען

בערלין, 17. (ספ. טעל.) אין דעם גרובען „היינריך גוסטאוו" אונטער באכום האבען זיך אפגעריסען עטליכע קויהלען-שיכטען און פערשאטען 10 ארבייטער.

7 ארבייטער האט מען נאך געקענט אפראטעווען.

יודישער מחבר פון קעלאג-פאקט-פראיעקט

שאפט אנ'אנטי-מלחמה-פאנד

ניו-יארק, 17 (טעלעגראפיש יט"א) סאלאמאן לעווינסאן, דער מחבר פון קעלאג-פאקט-פראיעקט, האט געגרינדעט אין איינעם פון די אמעריקאנישע גרויסע אוניווערזיטעטען אנ'אנטי מלחמה-פאנד אויפ'ן נאמען פון סענאטאר בארא.

וויזיט פון פרעמיער שוויטאלסקי ביים סיים-מארשאלעק

וואַרשאַ, 17 (טעלעפאניש פון אונזער סיים-קארעספאנדענט). מארגען וועט דער נייער פרעמיער ד"ר שוויטאלסקי זיין מיט א וויזיט ביים סיים-מארשאלעק דאשינסקי.

אמבאסאדאר פאטעק אפגעפאהרען קיין מאסקווע

וואַרשאַ, 17 (טעלעפאניש פון אינזער סיים-קארעספאנדענט). דער פוילישער געזאנדטער אין מאסקווע פאטעק איז אפגעפאהרען קיין מאסקווע פון ווארשא, וואו ער האט אנטיילגענומען אין די אונטערהאנדלונגען ביים שאפען די נייע רעגירונג.

שנעל-צוג ארויף אויף א משא-צוג

8 טויטע, 30 שווער-פערוואונדעטע

בריסעל, 17 (אטע) דער קוריער-צוג, וועלכער איז געגאנגען פון פאריז קיין בריסעל, איז ביי דער סטאציע האל אין מיטען גאנג ארויף אויף א משא-צוג. עטליכע וואגאנען האבען זיך איבערגעדרעהט. 8 פערזאנען זענען דערהרג'עט געווארען און 30 שווער פערוואונדעט.

די סיבה פון דער קאטאסטראפע איז, וואס דער מאשיניסט פון שנעל-צוג האט נישט בעמערקט דעם ווארנונגס-צייכען אויף דער ליניע.

אשר קאן בעזעצט זיך אויף שטענדיג אין ארץ-ישראל

און וועט דארט אנהויבען בויען גרויסע פאבריקען

ירושלים, 17. (יט"א טעלעגראפיש).

דער פרעזעס פון דער ווירזשעווער מאנופאקטור ה' אשר קאן, וועלכער וויילט איצט, ווי בעוואוסט, אין ארץ-ישראל, האט אין א געשפרעך מיט'ן יט"א-פארשטעהער ערקלערט, אז נאכדעם ווי ער האט זיך בעקענט מיט דער לאגע אין לאנד, האט ער בעשלאסען זיך אויף שטענדיג צו בעזעצען אין ארץ-ישראל.

ה' אשר קאן וועט נאך פסח זיך אומקעהרען קיין לאדז, און אין א קורצע צייט ארום, וועט ער צוריקפאהרען קיין ארץ-ישראל „כדי אנצוהויבען בויען איינגע גרויסע פאבריקען. בכלל וויל ה' קאן אין ארץ-ישראל אנטוויקלען א טעטיגקייט פון גרויסען פערנעם.

צוזאמענשטויסען צווישען בונדיסטען און „רויטע" אין ווארשא

צוליב אנ'ארעסט פון סעקרעטאר פון בעקער-פעראיין

וואַרשאַ, 17 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) היינט ביינאכט האט די פאליטישע פאליציי אדורכגעפיהרט א שטרענגע רעוויזיע ביי דעם סעקרעטאר פון בעקער-ארבייטער-פעראיין אסקאר. נאך דער רעוויזיע האט מען אסקאר'ן אויך ארעסטירט.

אין צוזאמענהאנג דערמיט, זענען היינט פארגעקומען צוזאמענשטויסען צווישען בונדיסטען מיט די „רויטע". די „רויטע" האלטען, אז דער ארעסט האט א צוזאמענהאנג מיט דעם מאנטאג'דיגען ארטיקעל אין דער ווארשאווער „פאלקסצייטונג". אין וועלכען ס'איז דערצעהלט געווארען, אז אסקאר איז בעת דער דייטשער אקופאציע געווען א טורמע-וועכטער.

בלוטיגע געשעהענישען אין רומעניען

בעת די צוגאב-וואהלען צום סענאט

בוקארעשט, 17 (ספ. טעל.) פערגאנגענעם זונטאג איז אין א רייהע רומענישע שטעט בעת די צוגאב-וואהלען צום סענאט פארגעקומען צו בלוטיגע צוזאמענשטויסען בעת דער וואהל-אגיטאציע פון די קעמפענדע פארטייען.

אין בוקארעשט גופא האט די פאליציי מיט געווער פונאנדערגעטריבען א קאמוניסטישען וואהל-מיטינג, דערביי זענען עטליכע פערזאן פערוואונדעט געווארען.

אין פלעסאוו איז געקומען צו בלוטיגע צוזאמענשטויסען צווישען די ליבעראלען און אנהענגער פון דער פויערים-פארטיי.

אין וועסלוי האט די זשאנדארמעריע בעת די אונרוהען געעפענט א שיסעריי, פון וועלכער ס'זענען געפאלען עטליכע שווער-פערוואונדעטע.

אנטי-סאוויעטישע אונרוהען אויף קאווקאז

צוליב'ן פעהלען פון ברויט

ריגא, 17. (ספ. טעל.) פון כארקאוו קומען אן ידיעות, אז אויף קאווקאז פיהלט זיך א גוואלטיגער מאנגעל אין ברויט. די אונצופרידענהייט פון דער פויערים בעפעלקערונג מיט דער מאכט האט זיך דעריבער פערשטארקט.

אין וולאדיקאווקאז איז צוליב דער זעלבער סיבה אויסגעבראכען אנ'אויפשטאנד פון הונגערענדע פויערים אונטער דער אנפיהרונג פון א געוועזען דזשאבאגי טוגוכאוו. פערגרעסערטע מיליטער-אפטיילונגען מארשירען אויף קאווקאז, כדי צו דערשטיקען דעם אויפשטאנד.

גענעראל-סעקרעטאר פון דער ארץ-ישראל-רעגירונג צופרידען מיט יודישער ארבייט

ניו-יארק, 17 (טעלעגראפיש דורך יט"א). דער גענעראל-סעקרעטאר פון דער ארץ-ישראל-רעגירונג, וועלכער וויילט אין אמעריקא, האט אין א געשפרעך מיט'ן י.ט.א.-פארשטעהער ארויסגעדריקט זיין צופרידענהייט מיט דער יודישער ארבייט אין ארץ-ישראל און ערקלערט, אז ארץ-ישראל אנטוויקעלט זיך זעהר גוט.

פראפ. וויצמאן פאהרט קיין ארץ-ישראל.

פאריז, 17 (טעלעגראפיש דורך יט"א) דער געזונד-צושטאנד פון פראפ. חיים וויצמאן האט זיך אויף אזויפיל פערבעסערט, אז אין גיכען וועט פראפ. וויצמאן שוין אפפאהרען קיין ארץ-ישראל.

בעקאנטמאכונג.
די פירמע
„CUKROL"
אין לאדז
מאכט בעקאנט, אז זי האט בעקומען א גוטען טראנספארט
קרעמסאווע-אויגערקעס
כשר לחג הפסח
בהכשר הרב משה וואלפזאהן פון אנטאפאלע
צוגענגליכע פרייזען! פערקויפס-שטעלע:
אלטער מארק 4, אין הויף.

Dr.
Rachela Lewi
פאנסקא 24, טעל. 72-42
צוריקגעקעהרט
ווייבערשע-שעה'ן פון האלב 3 ביז 4 נאכמיטאג

מאשין-לעכער
ווערען אנגענומען אויסצונייען ביי
נ. נארדמאן צעגעלניאנא 29

א הערצליכען מזל-טוב
ווינשען מיר אונזער געעהרטען וויצע-פרעזעס פון ראט ה'
משה בענדל און פרוי
צו דער פערלאבונג פון זייער זוהן
פנחס מיט פרל. גיטל אלפום
ראט און פערוואלטונג פון קליינהענדלער-באנק
אין לאדז, אגראדאווע 2.

קאליגראף
ל. בערמאן
וואוינט אויף
זאוואדזקא 19.

כעמיש-באקטעריאלאגישע
לאבאראטאריע
מאגיסטער נ. שאן
פעטריקאווער 37, 2. שט. פראנט.
אנאליזען פון קאל, אורין, ליכען א. א. וו.
אורין-אנאליז - 4 זל.

Dr. Różaner
ספעציאליסט פאר הויט-, ווענערישע קראנקהייטען
און מענער-שוואכע.
...
DZIELNA 9 (Narutowicza), tel. 28-98.
נעמט אן פון 8–10 און פון 5–8, פרויען פון 8–...
באזונדער זאל פאר פרויען.

Dr. med.
J. MANDELBAUM
Zawadzka 16a, tel. 27-52
ספעציאליסט פאר אינערליכע
און נערווען-קראנקהייטען.
נעהמט אן טעגליך פון 5 ביז 7 אווענד.

Dr. med. A. Uryson
אינערליכע קראנקהייטען
ספעציעל מאגען, דארעם און לעבער-קראנקהייטען
קאנסטאנטינער 20. טעל. 35-85
נעמט אן פון 3 ביז 5 ...

„נייער פאָלקסבלאַט"

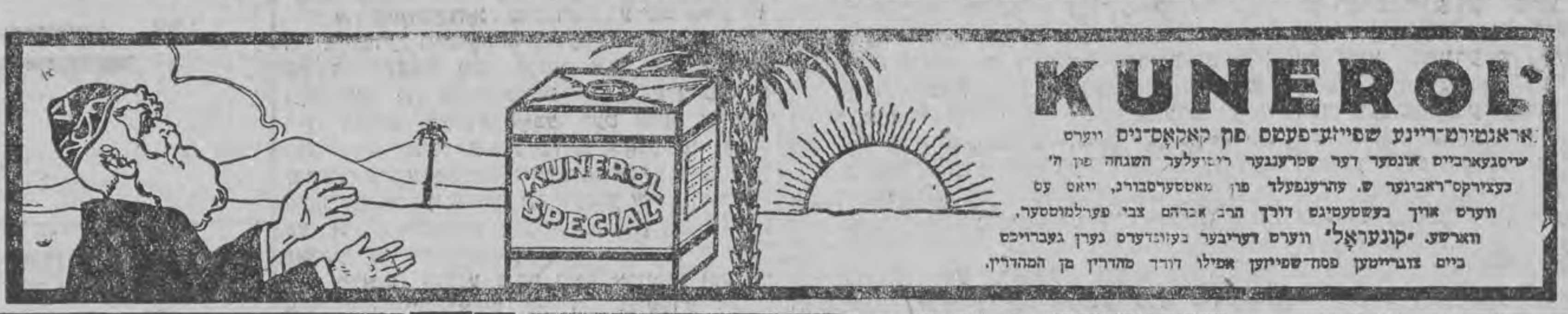

שטייערען און די אָרימע פּראָווינץ

פון דער פּראָווינץ טראָגט זיך אַ יאָמער, אַ געשריי. מען נעהמט זיי אַ געפעהרליכע מאָס. אין קראַסנאָסטאַווער פּאָוויאַט, איינער פון די אָרימסטע אין פּוילען וואו עס איז נישטאָ קיין תורה און קיין סחורה, אַ געגענד, וואָס ווייסט נישט פון קיין אינדוסטריע, וואו ודער האַנדעל פיהרט זיך אויפ'ן גראָשען און אויפ'ן נילדען, אין דעם פּאָוויאַט שרויפט מען דעם אומזאַץ-שטייער נאָר אָהן רחמנות. אין משך פון אַ פּאָר יאָהר האָט מען זיי געהעכערט דעם שטייער צווייפאַך און איצט געהט מען ווידער העכערען. די קאָמיסיע האָט זיך אָפּגעזאָגט צו בעטייליגען אין דער מצוה, בעגעהט מען זיך אָהן איהר. עס איז גענוג איין ערות אויף אַז אפילו אַ ערו תמים אַ מום איז אויך כשר ווען עס גילט צו נעהמען דעם עולם די ריכטיגע מאָס. און די פּראָווינץ די קריסטען און יודען פון קראַסנאָסטאַווער פּאָוויאַט טוען נאָך די גרויסע שטעט, זיי סטראַשען אויפצוהערען צאָהלען וועקסלען, פערמאַכען די געוועלבער און נאָך אַזעלכע רפואות אַנווענדען.

אָרימע פּראָווינץ נעבעך. זיי ווייסען נעבעך אַליין נישט ווי גרויס זייער אומגליק איז. זיי פערשטעהען נישט ווי ווייט די לאַגע האָט זיך אין משך פון דער צייט געענדערט. אַמאָל איז די פּראָווינץ דאָס קליין שטעטעל טאַקע געווען דער מקום מקלט ווער עס האָט זיך געוואָלט אויסבעהאַלטען פון אַ בייז אויג, ווער עס האָט געהאַט אַ גרויסער מורא צו האָבען פאַר דער עפענטליכקייט איז אַוועק אין דער פּראָווינץ. דאָרט האָט איהם קיינער נישט געזעהן, קיינער האָט פון איהם נישט געוואוסט. היינט איז די לאַגע אומגעקעהרט. היינט ווער עס האָט גרינגער זיך צו וועלען בעהאַלטען ווער עס האָט מורא פאַר אַנ'עין הרע דער לויפט אין דער גרויסער שטאָט. דאָרט אין גרויסען ים זעהט מען איינעם גאָר-נישט אָן. דאַגעגען אין קליין שטעטעל איז יעדער אויפ'ן אויג און יעדער איז גרויס אין די אויגען.

אָרימע פּראָווינץ נעבעך. זיי ווילען נאָכטון די גרויסע ווער ווערט זיך אָבער קימערן ווען אַ פּאָר קרעמער פון קראַסנאָסטאַוו, ושילקעוויטש אָז נאָך אַ על בע פרכים וועלען נישט צאָהלען קיין וועקסלען? אַוועלבע מעשים קומען היינט פאַר טעגליך. מען צאָהלט אין גוטען מוט אויך נישט און מען ווערט גאָר נישט נתפעל. זיי וועלען פערמאַכען די געוועלבער. אָט וועט עס ווערען אַ חורבן אין פּוילען דער מדינה! איך ווייס נישט, צי אימיצער אויף די ערטער וועט עס זעהן. גיכער דאַרף מען זיך וואונדערן, פאַר וואָס זיי האַלטען אַ גאַנץ יאָהר אָפּען די געשעפטען. העכסטענס קען עס בעמערקען ווער עס דאַרף צו מאַכען אַ פּראָטאָקאָל. און די ספּערען וועט עס קיין איינדרוק נישט מאַכען.

מיר לעבען איצט אין אַ שעת חירום, מען ווייסט נישט היינט וואָס דער מאָרגענדיגער טאָג וועט ברענגען. אָט האָט מען אינטערוויעווירט ביים פינאַנץ-מיניסטער און ער האָט צוגעזאָגט צו האָבען אַיינזעהעניש. ער זאָל אַפילו האָבען פונאַנדערגעשיקט אַ צירקולאַר, מען זאָל נעהמען אַ מאָס מיט רחמנות. דערווייל האָט זיך די לאַגע געענדערט. מיר האָבען שוין אַ נייעם פינאַנץ-מיניסטער און ווער ווייסט ווי ער וועט זיך בעציהען צו דעם ענין, וואָס פאַר אַ מאָס ער קען הייסען נעהמען?

אָרימע פּראָווינץ נעבעך. דער קראַסנאָסטאַווער פּאָוויאַט אַלס די אמת'ע מדינה פון מלך אביון איז שוין נישט איינמאָל מפורסם געוואָרען מיט איהרע אויסמעסטונגען, פון אומזאַץ-שטייער. מיר געדענקען נאָך די מעשה מיט יענעם בעאַמטען וואָס האָט זיך אַזוי געפלייסט, אַז דער געשריי האָט דעריגרייכט ביז וואַרשאָ. מען האָט דעם פלייסיגען בעאַמטען צוגענומען און איהם געגעבען אַנ'אַנדערע שטעלע. צי אַנ'ערגערע אָדער נאָר אַ בעסערע, ווייס איך נישט, ווייל וואָס איז ער נעבעך שולדיג? אַז מען הייסט איהם פון שניי מאַכען נאָמולקעס טוט ער עס. פון זיין קעשענע וועט ער דאָך נישט דערלעגען! אַזוי לאַנג ווי דער גאַנצער שטייער-סיסטעם ווערט נישט רעפאָרמירט קען מען נור בעדויערען די פּראָווינץ. העלפען קען מען זיי נישט. עס איז טאַקע אַ ביטערער רחמנות אויף זיי, זיי זענען קרבנות פון דלות און מען קען נאָר נאָכזאָגען: די אָרימע פּראָווינץ נעבעך.

ש. י. ס.

ווער איך בין און ווער ער איז...
דעפּ. ליבערמאַן ענטפערט אויף מ"נ. מאַראַטשעווסקי'ס אַרטיקעל

באַלד נאָך דעם בעריהמטען אַרטיקעל פון מאַרשאַל פּילסודסקי, האָט זיך אויך אין אָרגאַן פון דער רעוואָלוציאָנער פראַקציע פּ. פּ. ס. „פּושעדשוויט" בעוויזען אַנ'אַרטיקעל פון מיניסטער פאַר עפענטליכע אַרבייט יענדרושעי מאַראַטשעווסקי.

מאַראַטשעווסקי האָט אין דעם דאָזיגען אַרטיקעל שאַרף אָנגעגריפען דעם היופּט-בעשולדיגער און ענין טשעכאָוויטש — דעם פּ.פּ.ס.'ישען רעפּוטאַט ליבערמאַן.

ערשט נעכטען האָט זיך בעוויזען אַנ'ענטפער פון רעפּ. ליבערמאַן אויף דעם דערמאָהנטען אַרטיקעל. רעפּוטאַט ליבערמאַן פערטיידיגט די פערשפעטיגונג דערמיט, וואָס ער איז געווען אין אויסלאַנד בייזיין שווער-קראַנקער מאַכטער. אין זיין ענטפער צו מאַראַטשעווסקי'ן שרייבט רעפּ. ליבערמאַן צ.ז. אַנדערען:

— איך בין מודה, אַז מיט ה' מאַראַטשעווסקי איז זעהר שווער צו דיסקוטירע, ווייל ער האָט זיך קיינמאָל נישט אויסגעצייכענט מיט וואָהרזאָגע. וועגען דעם האָבען געוואוסט אַלע, וועלכע זענען מיט איהם די לעצטע צייטען נאָהענט געווען. חוץ דעם צייכענט זיך ה' מאַראַטשעווסקי אויס מיט אַ קראַנקהאַפטער מאַניע יענעם צו בעליידיגען און באַלייריגען. איך דערמאָהן זיך, אַז אויף אַ פערזאַמלונג פון די פעדערירטע אונאָפּהענגיגקייטס - פערבאַנדע אין יאָהר 1915 האָט ה' מאַראַטשעווסקי ערקלערט, אַז לויט זיין מיינונג, קען מען גוטע פּאָליטיק מאַכען נאָר דורך שווינדעל. צי קען מען מיט אַ מענש, וועלכער פערטריט אַזעלכע פּרינציפּען דיסקוטירען, און נאָמען פון אמת, מאָראַלישע פּרינציפּען און אַנשטענדיגקייט?

ה' מאַראַטשעווסקי האָט אויף אַנ'אונערהערטען אופן פאָרגעשטעלט אַ בילד פון דער אַדוואָקאַטור אין פּוילען, ער האַלט, אַז די אַדוואָקאַטען, פערטיידיגען שולדיגע, דאָס הייסט באַנדיטען, הענדלער מיט לעבעדיגע סחורה, שווינדלער, שפּיאָנען, ווייל זיי האָבען געלד, דאַגעגען זאָגען זיי זיך אָפּ צו פערטיידיגען אומשולדיגע, וועלכע האָבען נישט קיין געלד. די אָנגעזעהענע אַדוואָקאַטען פון סאָציאַליסטישער לאַגער צו וועלכע ה' מאַראַטשעווסקי געהערט, וואָלטען זיכער איהם איבערצייגט, אַז ס'איז איבעריג זיין טרחה, צו וואַרפען שמוץ אויף אַדוואָקאַטען-שטאַנד אין פּוילען. די אַדוואָקאַטען שטעהען זיכער נישט אָפּ אין מאָראַלישען און אינטעלעקטועלען זין, פון די אינזשעניערען וואָס זענען ענליך צום ה' מאַראַטשעווסקי.

ה' מאַראַטשעווסקי בעהויפּטעט, אַז ליבערמאַן, אַלס פערטיידיגער פון קרימינעלע פּראָצעסען, האָט שטענדיג פערטיידיגט פערד-גנבים, הענדלער מיט לעבעדיגע סחורה, קעשענע-גנבים און שפּיאָנען. איך וויל אויסמיידען די ליגענס, וואָס ענטהאַלט אין זיך דער איבענדערמאָנטער זאַץ, איך וויל אָבער דערמאָהנען, אַז אין יאָהר 1917, ווען מאַראַטשעווסקי איז אַרעסטירט געוואָרען האָב איך איהם פערטיידיגט און איהם בעפרייט פון אַרעסט.

איך האָב נישט בלויז פערטיידיגט די לעגיאָניסטען אין מאַ-מאַראָש-שיגעט. איך האָב אַ חוץ דעם פערטיידיגט פיל אָפיצירען און זעלנער-לעגיאָניסטען אין פערשידענע פּראָצעסען, נישט נאָר ביי דער אָקופּאַציע-מאַכט, נאָר אויך אין פּוילען. איך האָב פערטיידיגט פּערזאָנען וואָס זענען זעהר נאָהענט צום האַרצען פון ה' מאַראַטשעווסקי, וועלכע שפּילען אַנ'אָנגעזעהענע ראָל אין די היינטיגע רעגירונגס-ספערען, וועלכע זענען צו מיר אַזוי אונגינסטיג געשטימט. דורך גאַנצע צוויי חדשים האָב איך פערטיידיגט די קראָקאָווער אַרבייטער אין דעם בערימטען פּראָצעס וועגען די נאָוועמבער-געשעהענישע. אין דעם דאָזיגען פּראָצעס האָט מען געוואָלט אַריינציהען דעם נאָמען פון מאַרשאַל פּילסודסקי אַלס מיטבעשולדיגטען אין די דאָזיגע געשעהענישע. איך האָב מיר זעהר שאַרף און מיט ערפאָלג אַקעגענגעשטעלט דעם דאָזיגען פּרוב, פאַר וואָס איך בין דורך דער רעכטער פּרעסע דורך גאַנצע חדשים בעשיט געוואָרען מיט אַ האַגעל בעליידיגונגען און רכילות, וואָס זענען זעהר ענליך צו דעם עקלהאַפטען שמוץ, מיט וועלכען ה' מאַראַטשעווסקי איז מיך היינט מכבד. און ווייל ה' מאַראַטשעווסקי בעשולדיגט מיך, אַז אַלס אַדוואָקאַט נעהם איך געלד ביי די קליענטען, דאַרף איך מוז איך צוגעבען, אַז ביי די אַלע דערמאָהנטע פּראָצעסען, האָב איך ביי קיינעם, קיין געלד נישט פערלאַנגט, און אויך נישט בעקומען.

און איצט די פראַגע פון איבערצייגונגען:

ה' מאַראַטשעווסקי בעהויפּטעט, אַז איך האָב קיינמאָל קיין איבערצייגונגען נישט געהאַט. אין יאָהר 1889, דאָס הייסט גראָד מיט 40 יאָהר צוריק האָט מען מיך שוין אַרעסטירט אַלס פּ.פּ.ס.'אַ-ניק, און אין אַ יאָהר שפּעטער בין איך ווידער אַריינגעוואָרפען געוואָרען אין טורמע, וואו איך בין געזעסען אַ לאַנגע צייט. אין דערוועלבער צייט איז ה' מאַראַטשעווסקי, אַלס איינער פון די אָנפיהרער פון דער ענדעקישער יוגענד, אַרויסגעטרעטען געגען די סאָציאַליסטען. און דאַן ווייטער, ווען איך בין אויף אַנ'אונערהערטען אופן פערפאָלגט געוואָרען דורך דער עסטרייכישער קעניגליך-קייזערליכען פּאָליציי, איז מאַראַטשעווסקי געווען אַ קעניגליך-קייזערליכער עסטרייכישער בעאַמטער, ער איז אַמת געוואָרען אַ סאָציאַליסט, אָבער ער האָט עפּעס מאָדנע געקענט פעראייניגען זיין בעאַמטען-קאַריערע מיט זיין סאָציאַליזם און האָט זיך דערדינט ביז אַ „גאָלדענעם קאָלנער". ביי די וואַהלען צום עסטרייכישען פּאַרלאַמענט האָבען אַלע עסטרייכישע סטאַראָסטעס עפּעס מאָדנע אַגיטירט פאַר מאַראַטשעווסקי'ן אין זיין וואַהל-ראַיאָן, דאַגעגען האָבען זיי מיר און מיינע וועהלער אין וואַהל-ראַיאָן איינגעאָרדענט אַ בלוט-באָד. און איך בין דעמאָלט שיער נישט געפאַלען אַלס קרבן.

אין עסטרייכישען פּאַרלאַמענט האָב איך געקעמפט פאַר קליין פּוילען, פאַר דער פּאָליטישער אונאָפּהענגיגקייט, ווען דאָס איז אַפילו נישט געווען געפעלען די עסטרייכישע סאָציאַליסטען. דורך דער גאַנצער צייט איז מאַראַטשעווסקי געזעסען סאָליד, פאָרזיכטיג, האָט מיט קיינעם נישט איינגעריסען, דערביי איז כאַראַקטעריסטיש, אַז די ענדעקעס זענען געווען אַזוי פערליבט אין מאַראַטשעווסקי'ן, אַז זיי האָבען פּאָסירט זיין קאַנדידאַטור אַלס פּרעזעס פון דער פּוילישער קאָלאָ. דאָס זענען די דויערהאַפטיגע איבערצייגונגען פון מאַראַטשעווסקי'ן און מיינע נישט-דויערהאַפטיגע.

וועגען דער קאַריערע פון מאַראַטשעווסקי'ן אין פּוילען דאַרף מען דאָך נישט רעדען. איהם האָט זיך שטאַרק געוואָלט זיין מיניסטער, און ער האָט צוליב דעם אַוועקגעוואָרפען די פּאַרטיי זיינע. איצט נעהמט ער נקמה אָן זיינע אַלע חברים, וועלכע ער בעוואַרפט מיט שמוץ און בלאָטע.

דעפּ. ליבערמאַן בעוויזט נאָך צום סוף זיינע גרויסע פערדינסטען אַלס מיליטער-מאַן.

דער אמת זיגט!

די נישט צושיידבאַרע
Jeleń און Schicht

די שוץ-צייכענס פון עכטען שיכט-זייף זענען דער סימבאָל און גאַראַנטיע פון ריינקייט און גוטע קוואַליטעט.

זיי היטען די וועש און הענד!

לאָזט זיך נישט איינריידען קויפען אַנדערען זייף, וואָס איז בלומרשט „פונקט אַזוי גוט"!

בלייבט ביי דעם זייף, וועלכער איז זייט צעהנדליגער יאָהרען אַנערקענט געוואָרען אַלס דער בעסטער דורך אַלע פאָרזיכטיגע ווירטינס.

בראָניסלאָוו הובערמאַן וועגען פּאַן-אייראָפּע, אַנטיסעמיטיזם און ארץ-ישראל

אַ פֿאַרשטעהער פון „ד"אַר היום" האָט געהאַט אַ געשפּרעך אין ירושלים מיט'ן בעריהמטען פידעל-ווירטואָז הובערמאַן, וואָס איז אויך בעקאַנט אַלס איינער פון די אַקטיווע טוער פון דער „פּאַן"-אייראָפּא"-בעוועגונג.

אויף די פראַגען וועגען דער איצטיגער לאַגע פון דער דאָזיגער בעוועגונג, האָט הובערמאַן וועגען ענטפערט:

— די „פּאַן-אייראָפּא"-בעוועגונג וויל פערוואַנדלען אייראָפּא אין אַ מדינה פון פעראייניגטע שטאַטען און זי ענדערען מיט דיזעלבע עלעמענטען. מיט וועלכע עס איז געבויט געוואָרען די היינטיגע אייראָפּא. צוויי כוחות האָבען זיך פעראייניגט ביים אויפבוי פון אייראָפּא: דער כוח פון העלעניזם און דער כוח פון יודעאיזם. אַזוי למשל, האָט זיך די עקאָנאָמישע קראַפט פון אייראָפּע אין דער געשטאַלט פון די באַנקען אָנגעהויבען צו ענטוויקלען דורך יענע קליינע יודישע חלפנים פון אַלע איטאַליענישע שטעט אין 19-טען יאָהרהונדערט, וועלכע זענען געזעסען אין די גאַסען אויף בענקלעך און געמישט געלדער. דאָס זענען געווען די ערשטע יסודות פון די גרויסע מאָדערנע באַנקען. אויב היינט זענען מעהר נישטאָ קיין העלענען אין דער וועלט, זענען אָבער פערהאַן יודען, און אויף זיי ליגט אַ וויכטיגע אויפגאַבע אין דער „פּאַן-אייראָפּא"-בעוועגונג. אין דער לעצטער צייט איז די בעוועגונג געקומען צו אַ געוויסען שטילשטאַנד: עס איז פערשטענדליך, אַז די פאַקטאָרען פון אונזער בעוועגונג זענען די אייראָפּעאישע מלוכות, בפרט די מלוכות פון צענטראַל אייראָפּא. פראַנקרייך און דייטשלאַנד און די געגנזייטיגע געשפּאַנטע בעציהונג פון די דאָזיגע צוויי מלוכות זענען משפיע אין אַ שטאַרקער מאָס אויפ'ן טעמפּאָ פון אונזער אַרבייט. מען דאַרף האַרטען ביז די דאָזיגע בעציהונגען וועלען זיך פערבעסערען דערמיט איז אָבער נישט געזאָגט, אַז איצט האָט זיך די אַרבייט אָפּגעשטעלט. מיר גרייטען זיך צו דער צווייטער קאָנפערענץ, וואָס וועט פאָרקומען איז הערבסט אין פּאַריז. דאָסגלייכען ווערט איצט דורך אונז געגרינדעט אין ווין אַ פּאָליטישע שולע פאַר די פּראָבלעמען פון „פּאַן-אייראָפּע"-געדאַנק.

עס איז ווערט צו בעמערקען, אַז דער בעקאַנטער עסטרייכישער פּאָליטיקער זייפּעל בעציהט זיך מיט סימפּאַטיע צו אונזער בעוועגונג און האָט אויך צוגעזאָגט צו שטיצען אונזער דאָזיגע שולע. עס פערשטעהט זיך, אַז אונזער בעוועגונג האָט אויך געגנער צוליב אַנטיסעמיטישע מאָטיוען, אַזוי זאָגט זיך אָפּ איינער פון די פירשטען פון אייראָפּא, הזקיא אַ זעהר געלערנטער און ענטוויקעלטער מענש, זיך צו בעטייליגען אין אונזער בעוועגונג, ווייל ער בעשולדיגט זי אין „פּעמיניזם" און אין יודישקייט. בנוגע צו דעם ערשטען חטא האָבען מיר איהם אָנגעוויזען אויפ'ן פאַקט, אַז צווישען אונזערע וויכטיגסטע סימפּאַטיקער געפינט זיך דער דערמאָנטער זייפּעל, וואָס איז אויך אַ גלח... און וואָס שייך דער „יודישקייט" — וואַרפען מיר זי כלל נישט אָפּ, ווייל מיר האָפען אויף אַ גרויסער הילף פון די גרויסע יודישע פּערזענליכקייטען.

די גרונדלאַגען פון דער בעגייסטער אייראָפּא, ע-נען: ד יפּילאָזאָפיע, די קונסט און שעהנהייט — און פון דער אַנדערער זייט: די אייראָפּעאישע ציוויליזאַציע, די טעכניק, דער האַנדעל, די אינדוסטריע א. אַ. וו. אין דעם אַלעמען האָפען מיר אויף די הילף פון יודענטום פונקט ווי אויף די הילף פון יערען אַנדערן פאָלק אין אייראָפּא.

— צי פיהלט איהר אַנ'אַנטיסעמיטישע בעציהונג אין אייער קונסט-לעבען?

— כמעט ווי נישט. די דייטשע צייטונגען, און אויסנאַהם, זענען געווען די ערשטע, וואָס האָבען מיך אַנערקענט, און נישט נאָר דאָס, נאָר אַפילו אין צאַרישען רוסלאַנד האָב איך בעקומען אַ ספּעציעלע ערלויבניש אַריינצוקומען אָהן שום שוועריגקייטען.

(ווייטער זעה 7-טע זייט).

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזשער לעבען

נייער פאלקסבלאט

אויפקלערונגען וועגען דער רעגיסטראציע פון „פרעמדע“

אין צוזאמענהאנג מיט דער רעגיסטראציע פון די פרעמדע (אבצאקראאיאוצעס), וואס האט זיך **אין די לעצטע טעג אנגעהויבן**. האט מען זיך געווענדעט אין מיניסטעריום פון אינערן מיט א רייה פראגען, וועלכע האבען דעם צוועק אויפצוקלערען די איצטיגע רעכטליכע לאגע פון פערשידענע קאטעגאריעס „פרעמדע“ בנוגע זייער ווייטערדיגען אויפענטהאלט און וועלכע שריט זיי דארפען איצט אנגעהמען, כדי צו קענען פערבלייבען וואוינען אין די גרעניצען פון פוילען.

פראגע: וועלכע סיבה האט ארויסגערופען די איצטיגע רעגיסטראציע פון די „פרעמדע“?

ענטפער: דאס איז א קאנסעקווענץ פון דער פעראָרדנונג, וועלכע איז ארויסגעגעבען געווארען דורך דעם מלוכה־פרעזידענט אין דעצעמבער 1926 י. (דז. אוסט. 83).

פראגע: ווי אזוי דארפען זיך נוהג זיין בנוגע דער רעגיסטראציע יענע „פרעמדע“, וועלכע זע־נען אין טערמין, וואס איז געווען בעשטימט אין זייער וואוינארט פאר דער רעגיסטראציע — אין דערהיים נישט געווען, ד. ה. זיי האבען זיך געפו־נען אונטערוועגס?

ענטפער: אזעלכע „פרעמדע“ דארפען זיך רעגיסטרירען דארט, וואו זיי געפינען זיך. אט טאקי צוליב דעם צוועק, אז אלע פרעמדע זאלען זיך קע־נען רעגיסטרירען, איז דער רעגיסטראציע־טערמין, וועלכער איז לכתחילה געווען בעשטימט פון 2־טען אפריל ביז׳ן 15־טען יוני — פערלענגערט געווא־רען נאך אויף 15 טעג, ד. ה. ביז׳ן 30־טען יוני.

פראגע: וואס בעדייט דער פונקט 4 פון דער רעגיסטראציע־קארטע, וועלכע לויטעט: „פריהער־דיגע מלוכה־אנגעהעריגקייט און די ראטע פון זייער ענדערונג“?

ענטפער: דער דאזיגער פונקט בעציהט זיך הויפטזעכליך אויף פרויען, וועלכע זענען מיידעלווייז געוועזען פוילישע בירגערינס און האבען די פוילישע בירגערשאפט פערלוירען דורכדעם, וואס זיי האבען חתונה געהאט מיט בירגער פון אן אנדער מלוכה. אט די ענדערונג דארף אין דער רעגיסטראציע־קארטע אנגעגעבען ווערען.

פראגע: ווי אזוי דארף אויסגעטייטשט ווערען דער פונקט 5 פון דער רעגיסטראציע־קארטע, וועלכע לויטעט: „מלוכה אנגעהעריגקייטען, וועל־כע דער רעגיסטרירענדער בעזיצט אויסער יענער וואס ער גיט אן אין פונקט נומער 3“?

ענטפער: דער דאזיגער פונקט איז נוגע אזעל־כע רעגיסטרירענדע, וועלכע בעזיצען דאפעלטע און דרייפאכיגע בירגערשאפט. אזעלכע קוריאָ־זען זענען בעזונדערס צווישען דייטשען, א גאנץ אפטע ערשיינונג און דעריבער דארף דאס אין דער רעגיסטראציע־קארטע אנגעגעבען ווערען.

פראגע: צי ווערט די פוילישע בירגערשאפט געגעבען יענע, וועלכע ענטשפרעכען די פערפליכ־טענדע פארשריפטען (ד. ה. זענען אין פוילען גע־בוירען געווארען אדער וואוינען דא כסדר, אבער איבערהיים, צען יאהר, האבען מיטלען אדער א בעשעפטיגונג פון וואנען צו לעבען, רעדען און שרייבען פויליש, זענען לאיאל לגבי דער פוילישער מלוכה) אויטאמאטיש, אדער ווערט דער דאזיגער ענין ערלעדיגט אינדיווידועל?

ענטפער: אויטאמאטיש בעקומט א „פרעמ־דער“ בירגערשאפט נאר דאן, ווען ער רינט און דער טעטיגער ארמעע ווייניגסטענס 5 חדשים. א־בער אויך אין דעם פאל אונטערליגט ער די בעדינ־גונגען, וועלכע זענען פארגעזעהען אין פונקט 1, ארט. 8 פון געזעץ וועגען בירגערשאפט פונ׳ם 20. יאנואר יאהר 1920, ד. ה. צי איז ער נישט קיין שעדליכער עלעמענט פונ׳ם פאליטישען, געזעלשאפט־ליכען אדער מאראלישען שטאנדפונקט.

א חסידיש יונג־ווייבעל פערליבט זיך אין א קריסט

זי צווינגט דעם חסידישען מאן צו געבען איהר א גט

(—) טומעלט זיך איצט מיט א מעשה נורא אויף סאמעראָרנע פיעטריקאווער גאס, אין צענטער פון דער אזוי־גערופענער בערוע, וואו דאלאר א־דער פונט שפילען די הויפט־ראָל.

און די געשיכטע איז טאקע א סענסאציאנעלע. און שטעלט זיך פאר מעהר־ווייניגער אזוי: אין לאדז איז בעקאנט א יוד, א גביר, אן אנגעזעהענער בעל־הבית, א יודישער מענש, העלפט נאך דער אויבערשטער דעם דאזיגען יוד, מיט א טאכטער, א געראטען קינד, א בת־יחידה, א יפת־תואר און א געבילדעטע מיט א דיפלאם פון א מיטעל־שולע, אינגאנצען אכצעהן יאהר אלט. טראכט זיך דער דאזיגער אנגעזעהענער בעל־הבית, וואס פאר א תכליה ער קען זיין קינד געבען און ער האט אויס־געטראכט. ער איז אוועק אין איינע פון די פוי־לישע ישיבות און זיך אויסגעזוכט א „גוטען בחור“ אן עלוי, אן אנהענגער פון אמשינאווער רבי׳ן. ווען דער בחור האט מסכים געווען אויפ׳ן שידוך, האט אונזער לאדזער גביר געסילוקט 5,000 „לאקשען“ מזומנים, געקויפט א פיינע דירה און זי אויסמעב־לירט פאר׳ן פאר־פאלק.

אי, דאס מיידעל איז נישט צופרידען געווען מיט דעם דאזיגען שידוך — דאס איז א קליי־ניגקייט, דער גביר, דער פאטער, האט זיך גע־טראכט:

— וויים איך וואס, א יונגע „קאזע“, האט פוינעלעך אין קאפ, זי וועט עלטער ווערען, ס׳וועלען קומען אויף דער וועלט עטליכע קינדערלעך, וועט זי זיך צוגעוואוינען...

קורץ פון דער מעשה. ס׳זענען געווען תנאים, דערנאך חתונה. דער כלה׳ס פאטער האט געגעבען דרשה־געשאנק אייביגע קעסט. אבער על כל צרה שלא תבוא, ווי עס פיהרט זיך ביי לייטען, האט מען געמאכט אן אנטערציזיע־אקט, אין וועלכען מ׳האט איינגעשריבען, אז די דירה און דאס מעבעל געהערט צו דער פרוי. נאך דער חתונה האט דער יונגערמאנטשיק זיך אוועקגעזעצט לערנען און דאס יונגע ווייבעל האט זיך אוועקגעזעצט טראכטען ווע־גען תכלית. גאנצע טעג איז זי געזעסן אין איה־ צימער זיך צוגעהערט צו דעם הורה׳דיגען פון איהר מאן, דעם שרעקעדיגען, דעם שמעטעריגען, מיט דעם געהאקטען יובעצעל און לאנגע פאהלעך. איהרע חברטעס זענען אפט געקומען צו איהר און רעדעוועלט וועגען דער „מאלינאווע“, „מעטראפאל“ פערשידענע דאנסינגען, טעאטערס און קינאס, שוין נישט רעדענדיג וועגען די אראראטארען, וואס מ׳קען טרעפען אין די דערמאנטע ערטער.

דאס יונגע בלוט האט שטארקער און שנע־לער אנגעהויבען פולסירען, דער חשק צו ווערען געהאלזט, געליבט, געפיעשטשעט, האט גובר גע־ווען די האפנונג אויף עולם־הבא און דאס יונגע־מיידעל האט זיך רעצידירט.

זי האט אנגעהויבען אוועקצוגעהען פון דער־היים אויף גאנצע טעג און אויף האלבע נעכט. קיין קאוואלירען האבען איהר נישט פערפעהלט, און דאס ווייבעל איז אריינגעפאלען אין א נעץ פון „אוכאושיוואטעלעם“. מיט וועלכע זי האט פער־בריינגט.

די ערשטע צייטען האט דער יונגערמאנטשיק א פילו דאס נישט בעמערקט, צופיל איז ער געזעצן פערנומען מיט זיין לערנען, צופיל איז ער געזעצן פערטיפט אין רוחניות, אבער אליך האט א גרעניץ און א סוף, מ׳האט דעם יונגענמאן צוגעטראגען וועגען דעם אויפפיהרען זיך פון זיין פרוי און ער האט געפרובט מיט גוטען זי איבערצורעדען, אז זי זאל זיך אנהויבען צו פיהרען ווי א כשר יודיש ווייבעל, אבער דאס צוקאכטע יונגע בלוט האט נישט געקענט אויסהאלטען א צוזאמענלעבען מיט דעם ישיבה בחור און אויף די אלע ביטעס פון איהר מאן, האט זי געענטפערט:

— אויב ס׳געפעהלט דיר נישט קענסטו מיך נאר אפ׳גט׳ן. און מיט נאך א שטארקערען טעמ־פעראמענט, האט דאס ווייבעל אנגעהויבען צו פער־ראטען איהר מאן, ביז דעם חסידישען יונגערמאנ־טשיק איז נמאס געווארען און ער האט מסכים גע־ווען אונטער געוויסע געלד־בעדינגונגען צו געבען א גט זיין אונטרייער פרוי.

איצט האט זיך אנגעהויבען א רינגע־ש ווע־גען די 5000 דאלאר נדן, וואס דער יונגערמאן האט בעקומען, וועגען דער היפאטעק, וואס מ׳האט איהם געהאט פערשריבען און וועגען דער וואוינונג מיט דעם מעבעל, וועגען דעם זענען שוין פארגע־קומען עטליכע דין־תורה׳ס, וועלכע האבען אבער צו קיין שום רעזולטאט נישט געבראכט.

דאס יונגע ווייבעל איז דאן געפאלען אויף אן אנדער המצאה, זי האט בעשטעלט עטליכע שקצים און שיקסעס און בעת איהר מאן איז פערגאנגענעם שבת געפאהרען צום אמשינאווער רבי, כדי זיך צו בעראטען, וואס צו טון, האבען די שקצים און שיקסעס זיך צוזעצט אין די צימערן און איינגעארדענט ווילדע ארגיעס.

מאכט זיך א מעשה, אז זונטאג נאכמיטאג קומט צופאהרען די מוטער פון דעם יונגערמאנ־טשיק פון סאסנאוויעץ און פערפאהרט גלייך צו איהר זוהן, אריינקומענדיג איז זי שיער נישט גע־פאלען אין חלשות. די שיקסעס מיט די שקצים האבען געהוליעט געטאנצט. די מוטער האט גע־מאכט א סקאנדאל, ס׳איז געווארען א טומעל און דער גאנצער הויף איז זיך צונויפגעלאפען.

דאס ווייבעל האט אויפגעוויזען דעם אינטער־ציזיע־אקט, אז די וואוינונג און דאס מעבעל גע־הערט צו איהר און ביי זיך אין וואוינונג קען זי טון, וואס זי וויל.

דערווייל איז געקומען דער יונגערמאן פון אמשינאוו און האט דערזעהען אזא „קאוואל“, האט ער ווידער געמאכט א סקאנדאל, ס׳האט איהם אבער גארנישט געהאלפען, די שיקסעס און די שקצים זיצען אין דער וואוינונג צוזאמען מיט דעם ווייבעל, מ׳עסט חזיר׳דיגע סעודות און מ׳באוויעט זיך. דער וויל קאכט זיך אויף דער פיעטריקאווער גאס.

——=:§:=——

א רויב־אנפאל

(2) אין דארף מאיקאוו הינטער קאליש איז אויסגעפיהרט געווארען א באנדיטען־אנפאל אויף דער וואוינונג פון א געוויסער יוזעפא פאקולא. גראדע אין דעם מאמענט איז דורכגעגאנגען א פאליציי־פאטרול. די באנדיטען האבען זיך דער־שראקען און אנגעהויבען אנטלויפען. די פאליציאנ־טען האבען בעפוילען שטעהן צו בלייבען און אזוי ווי די באנדיטען האבען נישט געפאלגט, האבען די פאליציאנטען אויסגעשאסען. איין באנ־דיט איז אוועקגעפאלען שווער פערוואונדעט און דער צווייטער איז געבליבען שטעהן. די באנדי־טען זענען: וואלענטי פיעטרקאווסקי פון קאליש און סטאניסלאוו פאוולאווסקי פון שטשיפארנע.

געריכט אין אורלויב־צייט

(ב) ווי מיר ווערען געוואויר האבען די קלאגען, וועלכע האבען זיך פעושפרייט, אז דאס געריכט וועט אינגאנצען שליסען די סעסיעס אויף דער אורלויב־צייט פונ׳ם 1. יוני ביז׳ן 1. סעפ־טעמבער, קיין גרונד נישט. אין דער אורלויב־צייט וועלען די געריכטס־סעסיעס נאר פערקלענערט ווערען.

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט־קראנקה. בעהאנדלונג פון מענער־שוואכע.

אנדזשעיא 5, טעל. 59-40

עמט אן פון 8–10 פריה און פון 5–9 אווענד. בעזונדערער ווארטע־זאל פאר פרויען.

18

דאנערשטאג

ח

ניסן תרפ״ט

אפריל

זון־אויפגאנג 4.38

זון־אונטערגאנג 6 35

רעגיסטראציע פון „פרעמדע“

היינט רעגיסטרירען זיך אויף קילינסקי גאס 152 די פרעמדע, ביי וועלכע די פאמיליען־נעמען הויבען זיך אן מיט דעם אות G.

ביים רעגיסטרירען דארף מען האבען ביי זיך די פערזענליכע דאקומענטען, א צייגניש פון אי־דענטישקייט און צוויי פאטאגראפיעס.

קבלת־פנים פון אויסלענדישע געסט

(מ) נעכטען איז פארגעקומען א זיצונג פון אויספיהרונגס־קאמיטעט אויפצונעהמען אויסלענדי־שע געסט אין לאדז בעת דער אלגעמיינער לאנד־אויסשטעלונג. אלס פארזיצער פון קאמיטעט איז בעוועהלט געווארען פרעזידענט זשעמיענצקי.

עס איז אויך בעהאנדעלט געווארען די פרא־גע וועגען ארויסגעבען א קורצען איבערזיכט וועגען לאדז מיט א אינפארמאטאר אין פויליש און אין פראנצויזיש.

די פילטערס מוזען זיין אין ארדנונג

(מ) די געזונדהייטס־אפטיילונג ביים מאגי־סטראט מעלדעט די הויז־בעזיצער, וועלכע האבען בדעה איינצושליסען זייערע הייזער אין דער קא־נאליזאציע־נעץ, אז דערווייל, ביז זיי וועלען קענען די איינשליסונג אויספיהרען, מוזען זיי האלטען אין ארדנונג דעם ביאלאגישען פילטער.

אין פאל, ווען דעם בעל־הבית לוינט שוין נישט צורעכט צו מאכען דעם פילטער, קען ער, אין פערשטענדיגונג מיט דער סאניטאר־אפטיילונג ביים מאגיסטראט, בענוצען אן איינמאכען לאך מיט ענטשפרעכענדע זייטען־אפגאסען.

ערלויבנישען צו טראגען געוועהר

(ס) די לאדזער שטעטישע סטאראסטווע מעל־דעט די בירגער, וועלכע וואוינען אין 8, 9, 11, 13 און 14 פאליציי־קאמיסאריאטען און האבען געבעטען וועגען פערלענגערן זיי די ערלויבניש צו טראגען געוועהר, אז זיי זאלען זיך מעלדען אין דער ביורא פון דער שטעטישער סטאראסטווע (קילינסקי 152) פון 10 ביז 1, כדי צו ערלעדי־גען די נויטיגע פארמאליטעטען.

אבלאוועס און ארעסטען

פאליציי האט נעכטען ביינאכט אדורכגעפיהרט אן אבלאווע אין פערשידענע עקען פון שטאט און ארעסטירט 40 פערזאן. צווישען די ארעסטירטע געפונען זיך 4 פערברעכער, וועלכע ווערען שוין פון לאנג געזוכט פון דער פאליציי.

פון „מרכז עברי“

אין אייגענעם לאקאל ביי דער שולע יבנה״, איז פארגעקומען די ערשטע אלגעמיינע פערזאמ־לונג פון היגען „מרכז עברי“ א. ג. פון ד״ר י. ג. שמחוני. פון בעריכט איז צו זעהען, אז דער „מרכז“ האט געשאפען א קלוב און א לעזע־זאל וואס איז פערזעהען מיט אלע העברעאישע צײ־טונגען פון גאר דער וועלט. א חוץ דעם „פאלקס־אוניווערזיטעט“ זענען אויך געגרינדעט געווארען איניגע סעמינאר־קרייזען פאר יודישע געשיכטע, תנ״ך און העברעאישע ליטעראטור אונטער דער לייטונג פון ד״ר נתן עק א. א.

אפטייקען

היינטיגע נאכט־דיזשורען

(2) מ. ליפיעץ (פיעטריקאווער 193), מ. בילער (פיעטריקאווער 46), וו. גראשקאווסקי (קאנסטאנטינער 15), פערעלמאן (ציגעל־גאס 64). ה. ניעווייראווסקא (אלעקסאנדראווסקא 37) און יאנקעלעוויטש (אלט־שטאט 9).

יודיש טעאטער אין פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20

אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאן און א. קאמפאניעץ.

אנשעל שאר׳ס אמעריקאנער יודיש טעאטער.

נאסטראלען פון דער וועלט־בערים. אמעריק. קינסטלערין דארא ווייסמאן

די לעצטע און גרעסטע פרעמיערע פון דארא ווייסמאן און אנשעל שאר.

קאמעדיע! געזאנג! טענץ! 100 געלעכטער א מינוט 100

פרייטאג, דעם 19־טען, שבת, דעם 20־טען און זונטאג, דעם 21־טען, 9 אין אווענד

דארא ווייסמאן אין א נייער גרויסער קונסט־ראלע אלס חייקע די משוגענע

אין שלום סעקאנדעס גרויסע אמת־יודישע אפערעטע מיט 28 נומ׳ געזאנג

זיין יודיש מיידעל

ליבריטא י. לעש

רעזשי: אנשעל שאר

שבת, 4 א זייגער נאכמיטאג צו פאפולערע פרייזען

דארא ווייסמאן די נאכט־פייגעלעך

אין איהר שענסטע קרעאציע

פון ה. סיגעל. רעזשי: אנשעל שאר.

ס׳נעמט אנטייל (לויט א. ב.) פרויען: בעזמאן, באריסאווא, מאכראווסקא, נערה, פאדערמאן, קארעני, קאמפאניעץ. מענער: אריעל, אייזענבערג, באלבירסקי, האמבורגער, מאכראווסקי, מאטקאוו, נייהויז, פאלאנסקי, ישראל קאמפאניעץ, ראבינאוויטש, ראקאוו.

אדמינ.: מ. ארנוואלד. מוזיק. לייטער: ל. זעלמאן. בילעטען צו בעקומען ביי דער קאסע.

סענסאציאנעלער פראצעס
וועגן דער פאבאר-אפערע.

דער נעכטינער טאג אין פראצעס וועגן דער גרויסער ווילנער פאבאר-אפערע, איז א דורך מיט דעם פערהער פון די בעשולדיגטע.

פארפולקאווניק ראנאלסקי ערקלערט, אז ער אנערקענט זיך נישט פאר שולדיג. ער איז זיך נישט מודה, ער זאל האבען גענומען פאר'ן בעפרייען פונ'ם מיליטער-דינסט פון די פאבאראווע משה זעלקאוויטש און דוד גערשעלעוויטש צו 500 זל. דער פאקט, וואס זיי האבען נישט דורכגעמאכט דעם מיליטער-דינסט, ערקלערט פולקאווניק ראנאלסקי מיט א מיספערשטענדניש. ער בעמיהט זיך אויך ריין צו וואשען פון דער בעשולדיגונג, וואס ער האט נישט אריינגעצויגען אין די מיליטער-רייהען 316 פאבאראווצעס, און פון 262 פון קאס. א. אריינגעצויגען נאר 85, ער לייקענט אויך, אז ער זאל האבען גענומען דורך דער פערמיטלונג פון איטא בראדער און וויקטאר קאוואלסקי, — פון די פאבאראווע פעליקס פלאטעק, גינטער קאהן און יצחק שמולעוויטש צו 400 זל.

מיט די ערקלערונגען פון פולקאווניק ראנאלסקי, צילט ער צו שאפען דעם איינדרוק, אז כאטש ער איז געווען שעף פון דער קאמאנדע, האט ער אליין וועגען גארנישט נעהאט קיין אהנונג און בלויז פערטרויעס זיינע בעאמטע, וועלכע זאלען האבען אליין געפיהרט דאס גאנצע רעדעל.

דער בעשולדיגטער קיאני איז זיך אויך נישט מודה אין דעם, ער זאל האבען גענומען ביי אברהם קארן פאר'ן בעפרייען דעם קאפראל סטאניסלאוו יאראווישט פון מיליטער-איבונגען — 150 זל. ער בעמיהט זיך אראפצווארפען פון זיך אויך אלע איבריגע פארווארפען וועגען לאפובקעס.

2000 יודישע ארבייטסלאזע האבען זיך פערשריבען אויף פסח-שטיצע
נעכטיגע קאנפערענץ פון די פערוואלטונגען פון די פראפ. ארב. פעראיינען

(—) נעכטען אין אווענד איז אין לאקאל פון קולטור-אמט אויף ווסכאדניא 70 פארגעקומען א קאנפערענץ וועגען דער פסח שטיצע פון דער קהלה. די קאנפערענץ איז גערופען געווארען דורך דעם טעקסטיל-פעראיין און עס האבען זיך בעטייליגט די פערוואלטונגען פון 13 פראפעסיאנעלע ארבייטער-פעראיינען: טעקסטיל, טראנספארט. באלעבאקער, בוי- און שטיין, האלץ, דרוקער, צוקערלעך-ארבייטער, הויז-ווירטשאפט, עפענטליכע ארבייטער, נאדעל, מעטאל, לעדער און ארטיסטען.

פון די בעריכטען, וואס עס האבען אפגעגעבען די פארשטעהער פון די פעראיינען דערוויסען מיר זיך וועגען א מורא'דיגער ארבייטסלאזען-קאטאסטראפע, וועלכע האט זיך איצט אנגערוקט אויף די יודישע ארבייטער. די פאכען, ווי למשל: שניידער, לעדער און מאלער, וועלכע האבען א גאנצען ווינטער געווארט אויף דעם פאר-פסח-סעזאן האבען איצט נישט. וואו א גראשען צו פערדינען. דער אלגעמיינער שלעכטער מצב אין האנדעל, דער קריזיס אין די פאבריקען און דער לאנגער שווערער ווינטער האבען חרוב געמאכט די ארבייטס-ווארשטאטען. אין די פעראיינען זענען איצט רעגיסטרירט אויף פסח-שטיצע איבער 2000 ארבייטסלאזע. לויט דער סומע, וואס די קהלה וויל געבען אינטערשטיצונג די פעראיינען מאכט עס אויס אויף א פערזאן 2 זלאטיס מיט 16 גראשען.

נאך א מיינונגס-אויסטויש צווישען די בעטייליגטע אין דער קאנפערענץ, איז אנגענומען געווארען א שארפע פראטעסט-רעזאלוציע געגען דער חוזק-שטיצע פון דער קהלה. אין דער רעזאלוציע זאגט זיך אויך, אז די קהלה-פערוואלטונג פאווארירט ספעציעל די חברות און פעראיינען, וועלכע שטעהט נאהענט דער אגודה'שער מעהרהייט פון קהלה אויפ'ן חשבון פון די ארבייטסלאזע הונגעריגע, וועלכע זענען פערצייכנט אין די פעראיינען.

צום סוף פון דער קאנפערענץ איז אויך בעשלאסען געווארען צו שיקען א דעלעגאציע צו דער קהלה, וועלכע דארף איבערגעבען די פאדערונגען פון די ארבייטער.

רעכט אויף אורלויב

צוליב דעם, וואס עס דערנעהנטערט זיך די צייט פון אורלויב ערקלערט דער ארבייטס אינספעקטאר וואיטקעוויטש, אז די אורלויב-צייט ווערט גערעכענט פון 15 אפריל ביז'ן 15 סעפטעמבער.

די ארבייטער בעקומען אורלויב לויט דער רייה, און ווער עס נעהמט נישט זיין אורלויב אין זיין רייה האט נישט דאס רעכט צו פאדערן מען זאל איהם בעשטימען א נייע רייה.

יעדער ארבייטער דארף בעקומען נאך א יאהר ארבייט—8 טעג אורלויב, יוגענטליכע 14 טעג.

די אונטערנעהמונג האט דאס רעכט נישט אויסצוצאהלען דעם ארבייטער פאר'ן אורלויב, אויב מען דערוויסט זיך, אז ער האט אין דער צייט פון דעם אורלויב, געארבייט אלס ארבייטער אין אנ'אנדערער אונטערנעהמונג.

פון געריכט

פאר מיסברויכען

(2) אין קרייז-געריכט איז נעכטען בעהאנדעלט געווארען דער פראצעס געגען פאביאניצער אינקאסענט פון קראנקען-קאסע בענעדיקט פלאטאנסקי, וועלכער איז געווען בעשולדיגט אין דעפראודאציע פון 1372 זלאטיס.

דאס געריכט האט פערמשפט פלאטאנסקין אויף 10 חדשים טורמע.

„ארט"
זאכאדניא 43

יודישער קאמער-טעאטער
לייטונג: מ. בראדערזאן און ד. בייגעלמאן.

היינט, דאנערשטאג, דעם 18-טען, 9.30 אין אווענד

פייערליכע פרעמיערע פון VII גראנדיעזען פראגראם

א. נ. „מצה=ברייי"

1) פראלאג, 2) מחותנת'טעס, 3) שבת-הגדול און קורץ-פייטאג, 4) כ'ווער א דאזאר, 5) חכמת-כינע, 6) מצה=ברייי, 7) א ברכה איבער א דונער, 8) דאס קלוגע חזנ'דל, 9) אויפ'ן גאניק'ל, 10) לבנה = פאראד.

שבת-2 פארשטעלונגען: 4 נאכמיטאג (ביליגע פרייזען) און 9.30 אין אווענד.
פרייטאג, שבת, זונטאג און מאנטאג—ווידערהאלונג פון דער פרעמיערע „מצה = ברייי".

טעקסט: מ. בראדערזאן און י. אבעזשאנעק מוזיק: קאמפ. דוד בייגעלמאן. ליטער. לייטער: מ. בראדערזאן. מוזיק. לייטער: דוד בייגעלמאן לייטונג פון דיר.: ר. ראזענטאל. רעזשי: קאלעקטיווע. קאנפעראנסיע: מ. עלבוים. קאסטיומען און דעקאראציעס (אויסגעפיהרט אין אייגענעם ווארשטאט): ד. מאטום און ש. בלום. קאנצערט-מייסטער: ש. בייגעלמאן.

בילעטען צו בעקומען טעגליך פון 7 אווענד, שבת – פון 2–5 און 7 אין אווענד.

ניי ע פראיעקטען פון שטאטישע שטייערן

(ב) אויף דער לעצטער זיצונג פון דער ביודזשעט-קאמיסיע פון שטאט-ראט האט לאווניק קוק רעפערירט וועגען 4 נייע שטייער-סטאטוטען. דער ערשטער סטאטוט איז וועגען שטייער פון איבערשרייבען אנ'אונבעוועגליכען פערמעגען; דער צווייטער וועגען שטייער פון וואוינונגס לוקסוס (פון א וואוינונג וואס האט געקאסט 1000 רובעל דירה-געלד—דארף מען צאהלען 100 רובל ד. ה. 266 זלאט. שטייער ד.ה. 10 פראצ. שטייער; פון גרעסערע דירות וועלען די שטייערן זיין פון 20 ביז 100 פראצענט שטייערן). דער דריטער סטאטוט שטייער איז וועגען שטייער פאר פאהרען איבער דער שטאט; דער פערטער סטאטוט איז וועגען שטייער פון פערוויילונגס-אונטערנעהמונגען.

אויף דערזעלבער זיצונג, איז בעשטעטיגט געווארען די סומע פון 2,000 זל. פאר דער ארטיסטקע פון פאפולארני טעאטער, זשעלינסקא.

בעזונדערע אמבולאטאריעס פאר סוכאטע-קראנקע

(2) מיט א פאר טעג צוריק האט דער פערזיכערונגס-אמט אין ווארשא צוגעשיקט דער פערוואלטונג פון דער קראנקען-קאסע א צירקולאר וועגען שאפען א בעזונדערע אמבולאטאריע פאר די סוכאטע-קראנקע, ווייל אין די אלגעמיינע ווארטע-צימערן זענען די אנדערע קראנקע בעדראהט מיט אנשטעקען זיך פון די סוכאטע-קראנקע.

אין די נייע לעטשניצעס אויף לאנעווניצקא און זשימנא וועט די פעראָרדנונג גענומען ווערען אין אכט.

אהז בלוט=אנאליז
טאר מען נישט פערקויפען קיין פערד

(מ) אין צוזאמענהאנג דערמיט, וואס מען נעהמט איצט בלוט ביי די פערד, כדי אדורכצופיהרען א אנאליז איז פערבאטען, ביז מען וועט פערענדיגען די בלוט-קאנטראלעס צו פערקויפען די פערד. אדער איבערצופיהרען זיי פון איין שטאל אין א צווייטען.

די אינהאבער פון די פערד. וועלכע ווילען אבער בעקומען אנ'ערלויבניש זייערע פערד צו פערקויפען אדער ערגיץ איבערצופיהרען, קענען זיך מעלדען וועגען דעם צוויי וואכען נאך דעם, ווי מען האט ביים פערד גענומען בלוט, צו די ענטשפרעכענדע וועטערינאר-דאקטוירים וועגען אנ'ערלויבניש.

פון ים- און טייך-ליגע

ווי די „ים- און טייך-ליגע" טיילט מיט, ווערען די ארבייטען צו פערבויען דעם פארט אין גדיניע, געפיהרט אין א גאר שנעלען טעמפא. די ארבייטען זענען מיט שנעלע שריט פאראויסגעגאנגען, אזוי אז דער פאראויסגעזעהענער פלאן וועט אויסגעפיהרט ווערען נאך שנעלער, ווי מען האט זיך דאס פארגעשטעלט.

*

„די ים- און טייך-ליגע" ארדענט איין אין דער גרינער חגא אנ'אויספלוג אויפ'ן ים. דער אויספלוג וועט דויערן 3 טעג און קאסטען 59 זלאטעס מיט פולען אויסהאלט. כדי צו געבען די מעגליכקייט אויסצונוצען די אויספלוג-מעגליכקייט א ברייטערער צאהל אנטיילנעהמער האט די ליגע בעשלאסען צו ערלויבען די 59 זל. אויסצוצאהלען אין ראטעס.

איינשרייבונגען נעהמט אן „די טייך- און ים-ליגע" פיעטריקאווער 92.

היינט שפילט דער בעריהמטער ראזע קווארטעט,

היינט, דאנערשטאג אווענד טרעט אויף אין פילהארמאניע זאל מיט איין און איינציגען קאנצערט דער וועלט-בעריהמטער קווארטעט פון פראפעסאר ארנאלד ראזע. דער דאזיגער קווארטעט, וועלכער האט א שם אין די מוזיקאלישע וועלט, וועט אויספיהרען די שענסטע פערל פון דער מוזיקאלישער רעפערטואר. אין פראגראם פון היינטיגען קאנצערט וועט דער ראזע קווארטעט אויספיהרען די ווערק פון מאצארט, בעטהאווען און שוברט. איבעראל ווי דער ראזע קווארטעט טרעט אויף, ווערען זייערע קאנצערטען ווארם אויפגענומען סיי פון פובליקום און סיי פון דער קריטיק. אויך אין לאדז ווערט זייער קאנצערט ערווארט מיט גרויס שפאנונג.

מעבעל שלאסעריי און שווייסעריי
J. REDER
ŁÓDŹ, Konstantynowska 11
(Róg Zachodniej)
בעקאנט אין אלע ארטען שלאסעריי-ארבייטען
[illegible]
[illegible]: גדאנסקא 20.

פון יודישען טעאטער

„נאכט-פייגעלעך", לעבענס-בילד אין 4 אקטען. רעזשי: אנשעל שאר.

— „א גליקליך צוזאמענלעבען פון א יונג פאר פאלק,— שוין א קינד אין מיטען, די געשעפטען געהען גוט, די לייטישע קלוגע פרוי העלפט מיט דעם מאן אין די געשעפטען. אין אט דעם „גן-עדן" גנב'עט זיך אריין א דריטע (אדער דריטער) און צושטערט דאס רוהיגע צוזאמענלעבען, צוברעכט די גליקליכע היים. עס לייד דערביי צום ערנסטען דאס קינד. דאס אינגאנצען ווערט צוגעפעפערט מיט געזאנג און טענץ, און ענדיגט זיך מיט א חתונה, צוקריגטע טאטע-מאמע בעטען זיך דערביי איבער און מען געהט א טענצל.

די פיעסע קען הייסען וואס פאר א נאמען מען וועט איהר געבען: „ווייב און געליבטע", „די שלאנג אין גן-עדן", „די נאכט פויגעלעך" און אפילו „די שכורטע".

די ארטיסטען דארפען דערביי אויסלערנען די ראלען נאר פון איין פיעסע, ביי די איבריגע דארפען זיי נאר געדענקען, וואס פאר א נאמען זיי טראגען איצט און וואס פאר נעמען עס האבען איצט זייערע פארטנערען.

איז אבער אין דעם אריינגעמישט דארא ווייסמאן, א פון גאט געבענטשטע „מאמע פון דער וועלט" און זי האט דעם כוח צו בעווייזען, אז יעדער מאמע איז א מאמע אויף אנ'אנדערען ארט, און ווער עס וויל זיך אויסוויינען, קוקענדיג אויף מאמעשע צרות קען געהן זעהען אין די אלע איינארטיגע פיעסען די פערשידענארטיגע מאמע — דארא ווייסמאן. זי איז אין אלע פיעסען די זעלבע אינשולדיג אפגענארטע פרוי, אבער אומעטום, אנ'אנדערען אויסדרוק פון מאמע — און אין דעם איז איהר גרויסע קראפט.

אין דער פיעסע „די נאכט-פייגעלעך" האט א חוץ דארא ווייסמאן נעהאט אויך א גרויסען ערפאלג ה' ראבינאוויטש, אלס פערפיהרטער מאן און שכור.

פערפיהרעריש-שעהן איז געווען נאדיא קארעני.

א ליב מיידעלע איז די נערה.

באריסאווא, אין דער מיאוס'ע ראלע פון א „מוהמע" פון הייזעל פערהאלט דאך די סימפאטיע פון פובליקום.

דארא ווייסמאן האט זיך אויך בעוויזען אין נאך א ראל פון א מאמע נאך א פערל פון מאמעשער זעלבסטאפפער פאר'ן גליק פונ'ם קינד — אין דער „שכור'טע".

דארא ווייסמאן איז פרעכטיג אלס שכור'טע. בעזונדערס אין דעם טיף דראמאטישען מאמענט ווען זי, אלס פערשטויסענע מאמע, דערזעהט נאך 17 יאהר, איהר אויפגעוואקסען קינד און דארף זיך באלד כדי נישט צו שטערען דעם קינד'ס גליק – פון דעם קינד אפזאגען. עס ליגט אין איהר שכור'ן לאכען דערביי א סך מעהר טראגעדיע, ווי אין דעם לאנגען, ציהענדען ווצה אויסגעשריי, וועלכער רייסט זיך איהר ארויס, ווען זי דערקענט אין דאקטאר, וועלכער וויל זי היילען — איהר אייגענעם מאן, דעם מאן, וועלכער האט זי, די אונשולדיגע, פון דער היים פערטריבען.

ט.

גאסטראלען פון דארא ווייסמאן

אונזערע חשוב'ע טעאטער-געסט פר' דארא ווייסמאן און אנשעל שאר קלויבען זיך צו פערלאזען לאדז. זייער טורנע איבער איירופא איז אויסגערעכענט אויף א בעגרעניצטער צייט און לאדז האט זיי צוליב דער קראנקהייט פון פרוי דארא ווייסמאן פערהאלטען.

צום אפשיד מיט'ן לאדזער טעאטער-פובליקום שטעלען די גאסטראלארען אויס אנ'אפערעטקע „זיין יודיש מעדעל", וואו דארא ווייסמאן וועט זיך בעווייזען אין א נייער גרויסער קונסט-ראלע. די פרעמיערע פון דער אפערעטע קומט פאר מארגען פרייטאג און וועט געשפילט ווערען אויך שבת אין אווענד.

גרעסער געווארן די וועלט

די ענטדעקונג פון דער דרום-פאל-עקספעדיציע

די לעצטע טעג זענען געווען ידיעות, אז מיט אנ׳עראפלאן פון בוירדס עקספעדיציע איז געשעהן א קאטאסטראפע. 2 פליהער האבען זיך גע־מוזט אראפלאזען אויף אנ׳אייז-פעלד און בוירד אליין האט זיי אויפגעזוכט און געראטעוועט. און נאך א צווייטע נייעס איז אנגעקומען: בוירד האט ענטדעקט א ריזיג שטיק לאנד ארום דעם דרום-פאל. דאס האט ארויסגערופען א גרויסען אינטע־רעס. וויסענשאפטס-לייט בעטראכטען דאס פאר איינע פון די וויכטיגסטע ענטדעקונגען און פאר גאר א גרויסען גליק פאר דער וועלט.

פארוואס איז די ענטדעקונג פון לאנד ביים דרום-פאל אזוי וויכטיג, אז מען זאל זיך מיט דעם אזוי שטארק פרייען? דאס ניי-ענטדעקטע לאנד קאן דאך מיט קיין זאך נישט רייכער מאכען די וועלט. וועגען בעזעצען יענעם געגענד און קולטיווירען דאס לאנד קאן דאך קיין רייד נישט זיין. דארט איז אזוי קאלט, אז אונטער די איצטיגע בעדינגונ־גען וואלטען מענשען דארט לאנג נישט געקענט אויסהאלטען. טא פארוואס האט די ענטדעקונג פון לאנד ארום דרום פאל געמאכט אזא רושם?

דער תירוץ איז, אז דאס געפונענע לאגד איז וויכטיג נישט צוליב דעם, וואס דאס וועט פער־גרעסערען דעם שטח יבשה אויף דער וועלט, נאר מיט דעם וואס די ציוויליזירטע לענדער זענען איצט זיכער פון איינעם פון די גרעסטע אומגלי־קען וואס וואלט געקאנט פאסירען, ווען די גאנצע געגענד ארום דרום-פאל זאל בעשטעהן דורכאויס פון אייז.

די געגענד ארום דרום-פאל פערנעהמט ארום פינף מיליאן קוואדראט-מייל. דער אייז דארטען איז אכטצעהן הונדערט פוס טיף. וואס וואלט פא־סירט ווען אין דרום-פאל זאל ווערען א ביסעל וואר־רעמער און דער אייז זאל אנהויבען צו צוגעהן?

ווען אזא זאך וואלט פאסירט, וואלט דאס גע־ווען דער גרעסטער אומגליק פאר דער וועלט. עס וואלט צוגעקומען אין ים אזוי אזויפיל וואסער, אז דער ים וואלט געווארען מיט פופציג אדער הונ־דערט פוס העכער ווי ער איז איצט. דאס וואסער וואלט זיך ארויסגעגאסען איבער די ברעגעס און וואלט פערפלייצט אלע שטעדט, וואס געפינען זיך ביי די ברעגעס. קאנט איהר זיך פארשטעלען, וואס עס וואלט פאסירט מיט אזא שטאדט ווי ניו-יארק, אדער לאנדאן, ווען איין שעהנעם פריהמארגען וואלטען זיי זיך געפינען 50 אדער א הונדערט פוס אונטער׳ן וואסער? א גרויסער טייל פון דער וועלט וואלט חרוב געווארען און מיליאנען מענ־שען וואלטען דערטרונקען געווארען. איצט אבער, ווען מען איז געוואויער געווארען, אז די ריזיגע

געגרענד ארום דרום-פאל איז נישט דורך און דוך אייז, נאר פערפרוירען לאנד, וואס קאן נישט צו־געהן אפילו ווען עס זאל ווערען גוט ווארעם, איז שוין די געפאהר אריבער און די וועלט קען שלא־פען רוהיגער.

עס פערשטעהט זיך, אז ווען מען רעדט וועגען א מעגליכער געפאהר, אויב דאס אייז ארום דרום-פאל וואלט צוגאנגען געווארען, הייסט עס נישט, אז די געפאהר וואלט שוין געווען אין דער נאהענטער צוקונפט. נישט מיר, נישט אונזערע קינ־דער און קינדס קינדער, און אפילו, נישט די דו־רות אין טויזענדער יאהרען האבען זיך וואס צו שרעקען פאר אזא געפאהר. די נאטור ענדערט זיך נישט אזוי שנעל; עס קאנען אוועקגעהן מיליאנען יאהרען, איידער עס זאל זיך קאנען אנמערקען א געוויסע ענדערונג, סיידען עס קומט פאר א גרוי־סער אומגליק, ווי אנ׳ערד-ציטערניש אדער א וואול־קאנ׳שער אויסברוך, און דאן קאנען איבער א נאכט טאלען פערוואנדעלט ווערען אין בערג, בעוואוינ־טע אינזלען קאנען פערטרונקען ווערען אין ים, און נייע בערגיגע אינזלען קאנען פלוצלינג ארויס־שווימען אויף ערטער, וואס זענען פריהער געלע־גען טיף אונטערן וואסער.

אין מיליאנען יאהרען ארום קאן זיין, אז אויפ׳ן עק פון דער וועלט, דאס הייסט אויפ׳ן דרום-פאל, זאל זיין אזויווארעם, אז עס זאל דאר־טען מעהר נישט זיין קיין אייז, עס זאלען דארט בלי־העןפערשידענע פלאנצונגען, און מענשען און חיות זאלען דארט קאנען לעבען אזוי ווי אין אונ־זערע געגענדען. נאטור-פארשער פערזיכערן, אז אמאל איז סיי ביי דעם צפון-פאל, סיי ביי דעם דרום-פאל געווען גאנץ ווארעם, — דאס וואסער אין די ימ׳ען איז בעוועהן א סך העכער ווי איצט. די מעהרסטע געגענדען, וואו עס געפינט זיך איצט א בליהענדע ציוויליזאציע, זענען דאן געלעגען אונטער׳ן וואסער. ס׳איז דעריבער נישט אויסגעשלאסען, אז עס וועט נאך אמאל אין דער ווייטער צוקונפט ווידער זיין א לעבען אויפ׳ן דרום-פאל.

דעמאלט, נאטירליך, וועט מען האבען א נוץ פון בוירד׳ס ענטדעקונג. די מענשען וועלען האבען א ניי לאנד צו בעזעצען.

די ריכטיגע און פאסענדע משקה
אויף ארבע כוסות און אויף גאנץ פסח
— איז נור —
וויין און מעהד
כשר לברכת הגפן „בארווין"
צו פערשידענע פרייזען!
פון דער פירמע
מענדל בארנשטיין
לאדז,
נאוואמיעסקא 30
טעלעפאן 30-58.

יורידישע עצות

אין דער דאזיגער אפטיילונג גיט די רע־דאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט" אנטווארטען אויף יורידישע פראגען, וואס ווע־רען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופאן
יורידישע אפטיילונג
פון „נייעם פאלקסבלאט".

בעת דערלאנגען אנ׳אנפראגע אויף א יורידישע עצה, דארף צוגעלעגט ווערען דער קופאן מיט דער דאטע פון טאג, ווען די אנפראגע ווערט ארײנגעגעבען. אויף אנפראגען אהן קופאן, וועט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.

9103. אנ׳אונטערנעהמער פון נאר.

אויב איהר האט זיך קאנטראקטירט מיט׳ן ארבייטער, אז איהר נעהמט איהם צו אויף 6 חדשים. קוים ענטזאגט איהר איהם פאר׳ן טערמין, מוזט איהר איהם אויסצאהלען דעם ארבייטס-לוין פאר דער גאנצער אפגערעדטער צייט.

א 2 וואכענדיגע קינדיגונג האט נאר אין די פאלען אנ׳אנווענדונג, ווען דער ארבייטס-אפמאך איז געשלאסען געווארען אויף אנ׳אומבעשטימטען טערמין.

9104. ש. ל. פון פיעטריקאווער 66.

נישט בלויז דער קאפ פון דער פאמיליע, נאר אלע פערזאנען, וועלכע זענען עלטער פון 16 יאהר, מוזען זיך אומבעדינגט רעגיסטרירען. כל זמן דער ברידער האט נאך נישט בעקומען די פוילישע בירגערשאפט, רעכענט ער זיך נאך דערווייל פאר א פרעמדער און ער איז דעריבער אויך זיך מחויב צו רעגיסטרירען.

9105. ק. ל.

געמיס, אויב איהר וועט בעקומען אויף דער קאמיסיע ליטערע „צע" וועט מען אייך אויף די מיליטערישע איבונגען נישט רופען.

9106. א לעזער פון פארשעטשנא.

אזא בקשה דארף דער פאטער צושיקען צו דער וואיעוואדזטווע דורך דער פערמיטלונג פון דארטיגען פוילישען קאנסולאט.

א צייטווייליגע וויזע אין בעזופען דער קאנ־סול אליין ארויסצוגעבען, אויב דער אויסלענדער וויל נאר אויף 3 חדשים.

אויב אויף א לענגערען טערמין מוז דער קאנ־סול שוין האבען דערויף די הסכמה פון דער סטא־ראסטווע. בכלל קאן אזא צייטווייליגע וויזע גילטיג זיין נאר בלויז צוויי יאהר.

9107. י. קליינמינץ.

איהר שטעלט א זעהר וויכטיגע פראגע. איהר ראיפט פון די דארפישע אויסשטעלער פערלאנגען, אז זיי זאלען אומבעדינגט די וועקסלען צאהלבאר מאכען אין די נאהענטסטע שטעטלעך.

Dr. Z. Rakowski
ספעצ. פאר אויערן-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקה.
קאנסטאנטינער 9, טעל. 27-81.
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן און לעטשניצע, נבערושער 17 פון 10—11 און פון 2—3

Dr. med. STUPEL
.12 Szkolna 12.
ספעציאליסט פאר הויט-, האר און ווענערישע קרענקהייטען
פיזיקאלישע בעהאנדלונג, ליכט, אונטערזוכונג, רענטגען-בעשטראהלונגען
קוואַרץ-ליכט, עלעקטרא-טעראפיע.
נעהמט אן פון 6 ביז 9 אין אוונט

ווער איז שולדיג דעריז

וואס די היינטיגע פרויען זענען נערוועז און אומרוהיג?

ווען עס טרעפט אנ׳אומגליק, און א פער־הייראטע פרוי דערווייסט זיך, אז זי איז נישט די איינציגע, וועמען איהר מאן האט ליב, און איהר קאנקורענטקע אדער א פלאם-פייערדיגע ברו־נעטקע אדער א קיהלע בלאנדינקע, אלענפאלס א לעבעדיגער מענש, מיט וועלכען מען קען זיך אויס־טענה׳ן, אריינזאגען מוסר און טאקע גוט אנזידלען ווען נויטיג. אבער אין גאר אפטע פאלען, ווען א פערהייראטער מאן האט א קאנקורענט, איז ער נעבעך אינגאנצען הילפלאז. ווייל מעהרסטענס איז עס א קאנקורענט — א שאטען, א קאנקורענט — אנ׳ערינערונג, א חלום. געה, טענה זיך אויס מיט א שאטען! געה, קעמף מיט א חלום, מיט א פרוי׳ס מאן, מיט וועלכען זי האט אין איהרע מיידעלשע גאנץ נעפעלדיגער ערינערונג וועגען יענעם יונגער־יאהרען געקאנט חתונה האבען, ווען זי וואלט נאר נישט חתונה געהאט מיט איהר מאן.

די סיבה, אבער פארוואס א וואוילע, טרייע, און אלע הינזיכטען פיינע פרוי גלויבט מיטן גאנ־צען הארצען, אז זי וואלט געווען גליקליכער, זייענ־דיג פערהייראט מיט אנ׳אנדערן, נעהמט זיך דער־פון, וואס זי איז קיינמאל מיט רעמדאויגען אנדערען נישט געווען פערהייראט.

עס איז דאך נישטא קיין מענש, וואס זאל זיין הוילע מעלות, דער אנדערער וואלט אויך גע־האט חסרונות, מעהר נישט, עס וואלטען אפשר געווען אנדערע חסרונות ווי איהר מאן האט.

הייראט איז א מענשליכע אינסטיטוציע און קאן דערפאר נישט זיין פערפעקט. אפילו די געט־ליכע ליבע" איז וועלטען אהן פגימות, נאר וואס דען, אונטער דער ווירקונג פון דעם געטליכען אדער טייוועלשען שגעון, גלויבען די פערליבטע מע־נער און פרויען, אז זייער צוזאמענלעבען וועט דער־גרייכען דעם אידעאל פון פולקאמענהייט.

גאנץ אפט בעטיהט זיך די ענטוישטע פרוי נישט צו לאזען פיהלען איהר מאן, ווי ווייט זי איז ענטוישט, ווי ווייט זי בענקט נאך פולקאמענהייט, זי האלט עס בסוד פון שכנים, פון קרובים, פון דער נאהענטסטער פריינדין, וועלכער זי דערצעהלט „אלצ־דינג". אמאל איז זי אפילו זיך אליין נישט מודה אין דעם. אבער טיף אין הארצען ווייסט זי, אז איהר הייראט ווי גוט זי האט זיך נישט איינגעגעבען, האט דאך נישט דערגרייכט דעם אידעאל, פון וועלכען זי האט געטרוימט.

וואס זי ווייסט נישט, איז, אז דעם אידעאל קאן מען סיי-ווי נישט דערגרייכען, און אז איהר בענקען און רייסען זיך איז נישט קיין גוואלדיג ערנסטע זאך. דאס קומט זי פשוט איבער די מאזלען אין פערהייראטען לעבען, א גאנץ גרינגע קראנקהייט, וועלכע בעשטעהט אין טראכטען וועגען דעם, וואס ס׳האט געקאנט זיין.

דאס איז אייגענטליך אזא קראנקהייט וועלכע איז פערשפרייט איבער דער גאנצער וועלט און וואס אטאקירט אלעמען — יונג און אלט, ארים און רייך, ביז דער טויט מאכט א סוף צו אלע ענט־טוישונגען און האפנונגען.

אזוי אז עס איז נישטא וואס זיך צו וואונדערן אויב כמעט ביי יעדער פערהייראטער פרוי זענען דא צייטען, ווען זי צווייפעלט צי האט זי סוף כל סוף נישט געמאכט קיין גרויסען טעות.

עס טרעפט טאקע, אז איהר הייראט איז ווירק־ליך א טעות. נאר אפטער איז עס נישט איהר פריי־ווילער, נאר אונזער אלעמענס טעות. דער טעיה פון אונזער ציוויליזאציע, פון אונזערע האלב-באר־בארישע מנהגים און זיטען, פון אונזערע פאלשע בעגריפען וועגען ליבע.

און ס׳איז די שולד פון די שרייבער. וועלכע שרייבען סענטימענטאלע ראמאנען, וואו די ליבע איז איבערערדיש און העכסט ריטערליך, וואו דער העלד האלט אין איין פאלען אויף די קני פאר זיין האר־צענס-דאמע און אלץ ענדיגט זיך נאבעל און גליק־ליך. און פון וועמען ווערען דען די מעהרסטע ראמאנען געליעזענט? פון פרויען. איז דעריבער קיין וואונדער נישט, וואס זיי ערווארטען פונ׳ם לע־בען די שעהנקייט וואס די ביכער פערשפרעכען זיי.

און וויפיל אנדערע שרייבער, די, וועלכע זו־כען אפצושפיגלען אין זייערע ווערק, דאס רעאלע לעבען מיט זיינע גרויזאמקייטען, ווידערשפרוכען, ענטוזשונגען, וויפיל די ראזיגע שרייבער מיהען זיך נישט איינצופלאנצען אין די שעהנע לעזערינס אנ׳ אנדערע, אנ׳אמתערע פארשטעלונג וועגען לעבען, גע־לינגט עס זיי נישט. די לעזערינס גלויבען איינגע־עקשנט אין דעם, אין וואס עס הילט זיך גלויבען.

ווען עס קומט די „גרויסע", די „איינציגע", די „אמת׳ע" ליבע, ווערען זיי פון איהר פערבלענדט און זענען נישט צוגעגרייט צו דער רוטין און וואכע־דיגקייט פון דער הייראט. עס איז דעריבער נא־טירליך, וואס פריהער צי שפעטער הויבען זיי זיך אן פערטראכטען, צי האבען זיי נישט געמאכט קיין פאלשען שריט. צי איז רוטין און וואכעדיגקייט טאקע אזוי אומפערמיידליך, און צי וואלט נישט דאס לעבען געווען יום-טוב׳דיגער, ווען זיי קלייבען אויס אנ׳אנדער לעבענס-בעגלייטער. עס מאכט זיך אז זיי הויבען טאקע אן זוכען אנ׳אנדערן — אביסעל צ ושפעט. און דעמאלט קאן עס באמת דערגעהן צו א קאטאסטראפע. צו דער צעשטערונג פון דער נעסט, וועלכע ווערט דאך אויפגעבויט סוף-כל-סוף, דורך א סך מיה, קרבנות און ליבע.

אבער אויך וועמען פערהייראטע מענער האט־בען א בייז הארץ, איז אויף פאעטען. די פאעטען האבען, אויב נישט אין דער ווירקליכקייט, איז אין חלום, פערפיהרט מעהר פרויען ווי אלע מענער צו־זאמענגענומען. עס איז גענוג שלעכט דאס, וואס ראמאנען-שרייבער האבען געשריבען וועגען הייראט, אבער דאס, וואס פאעטען האבען איז אלע צייטען און אין אלע לענדער געזונגען וועגען ליבע, איז גענוג צו מאכען א חל פון דער בעסטער הייראט אויפ׳ צוויי׳טען צי אויפ׳ן דריטען יאהר נאך די פליטער-וואכען.

אבער ווען מען זאל אפילו נישט רעכענען דעם שעדליכען איינפלוס פון פאעזיע, סענטימענ־טאלע ראמאנען, סענטימענטאלע דראמעס און קינא אז עס אין דער נאטור פון יעדען מענשען צו בענ־קען נאך פולקאמענהייט, וועלכע קיינער האט אף נישט דערגרייכט, אפילו די פאעטען אויך נישט.

נאך אין די פרומע צייטען פון דער ענגלישער קעניגין וויקטאריא האט א בעריהמטער שרייבער געהאט דעם מוט ארויסצוזאגען פאלגענדע אפי־קורסות:

„צוואנציג יאהרהונדערטער פון ציוויליזאציע זענען נישט גענוג געווען צו מאכען דעם מאן מאנא־גאמיש".

און די אלע יאהרהונדערטער האבען נישט גע־קאנט איינגעארצלען אין דער פרוי דעם פערלאנג בלויז נאך איין מאן. פערשטעהט זיך, עס זענען פערהאן אויסנאמען, אבער זיי בעשטעטיגען בלויז דעם כלל.

ווען מען האט נישט מורא צו קוקען דעם אמת אין די אויגען און מען גיט זיך אפ חשבון אין די איינגענע געפיהלען, מוז מען בעוואונדערן וואס אזוי פיל מענער און נאך מעהר פרויען פיהרען א ריין פאמיליען-לעבען.

וויל די גאנצע פארשטעלונג וועגען דער מענש־ליכער נאטור האט זיך געענדערט: אין פריהער־דיגע צייטען האט מען געמיינט, אז דער מענש איז אמאל געווען געטליך און אראפגעזונקען צו זיין איצטיגער מדרגה. אבער איצט קוקט מען אנדערש אויף דעם ענין. דער מענש איז קיינמאל נישט גע־ווען געטליך, נאר איז דורך מיליאנען יאהרען גע־ווען ח״ש, געווען פאקטיש א חיה איידער ער איז געווארען א מענש.

און ווען מען נעהמט אין אנבעטראכט אט די ירושה פון א חיה אין אונזער בלוט, אט די אלע אומצעשטערבארע פרימיטיווע אינסטינקטען, וועלכע דרימלען אין אונזער בעוואוסטזיין און וואכען אמאל פלוצים אויף, ארייגרייסענדיג זיך מיט ווילדער קראפט אין אונזער בעוואוסטזיניג לעבען, — ווען מען נעהמט דאס אין אנבעטראכט, מוז אפילו דער גרעסטער פעסימיסט צוגעבען, אז נאכאלעמען האבען סיר א סך איבער זיך געארבייט, און עס האלט נאך נישט אזוי שלעכט מיט אינז, און עס האלט נאך נישט אזוי שלעכט מיט ליבע און הייראט.

אכטונג דראמאטישע קרייזן פון לאָדזער ראיאָן
(קאָמוניקאַט)

דערמיט מאַכען מיר אייך בעקאַנט אז דעם 28 און 29 ד. מ. קומט פאָר אַ קאָנפערענץ פון אַלע דראַמאַטישע קרייזען פון לאָדזער ראיאָן, צו־נויפגערופען דורך דער געז. „יודישע ביהנע“.

אַלע דראַמקרייזען, וועלכע ווילען אַנטייל נעמען אין דער בעראַטונג: דאַרפען תיכף וועגען דעם מעלדען דעם סעקרעטאַריאַט פון פערבאַנד (וואַרשע דזשעלנע 20 וו. 23) ווי אויך פערשטענדיגען זיך מיט דעם לאָדזער אינסטרוקטאָריאַט אַדרעס: ה. שוואַרצבערג לאָדז זגערסקאַ 14 וועלכער וועט אייך מיטטיילען אַלע נויטיגע אָנווייזונגען און אינפאָרמאַציעס.

צוליב דער וויכטיגקייט פון דער בעראַטונג פאָדערן מיר אויף אַלע דראַמקרייזען תיכף צו פערשטענדיגען זיך מיט אונז וועגען זייער אַנטייל אין קאָנפערענץ.

פערבאַנד פון דראַמקרייזן ביי דער געז. „יודישע בינע אין וואַרשע.

„מצה־ברײ“
היינטיגע פרעמיערע אין „אַררט“

היינט קומט פאָר אין „אַררט“ די פּרעמיערע פונ'ם 7־טען פּראָגראַם אין דעם סעזאָן א. נ. „מצה־בריי“.

יעדע נייע פּרעמיערע אין „אַררט“ איז שטענדיג אַ גוטע בשורה פאַר'ן לאָדזער טעאַטער־עולם. אַלע האָבען ליב „אַררט“ און פרעהען זיך מיט יעדען נייעם שריט פון אָט דעם מוזיניק'ל פון יודישען טעאַטער־וועזען.

ס'איז דעריבער זיכער, אַז דער איצטיגער יום־טוב־פּראָגראַם וועט צוציהען גרויסע מאַסען פון די „אַררט“־פריינד, וועלכע וועלען קומען פערברענגען צוזאַמען מיט זייערע ליבלינגען.

אין דעם „מצה־בריי“־פּראָגראַם קומען־פאָר הערליכע נומערן, ערנסטע און הומאָריסטישע, קאַמעראַלע און מאָדערנע. אַזעלכע נומערן, ווי: „שבת־הגדול“ און „קורץ־פריטאָג“, חכמת־בינע“, „מצה־בריי“, „לבנה־פּראַד“ און „גאַניקול“ — וועלען זיכער ווערען בעליבטע נומערן — שלאַגערן פון טאָג.

היינט האַלב 10 אָוונד קומט פאַר די פייערליכע פּרעמיערע.

Dr. DONCHIN

מאָניושקי 1, טעלעפאָן 97-9
ספּעציאַל־אַרצט פאַר אויגענקראַנקהייטען
נעמט אָן טעגליך פון 10—1 מיטאָג און 4—7 נ.מ.
זונטאָג פון 10 ביז 1 בייטאָג.

אויפרוף
צו אַלע יודישע צדקה־חברות.

די עקאָנאָמיש־סטאַטיסטישע סעקציע פון יודישען וויסענשאַפטליכען אינסטיטוט פערנעמט זיך לעצטענס צווישען אַנדערע מיט בעאַרבייטען פערשידענע מאַטעריאַלען פון לעבען פון די יודישע געזעלשאַפטען און אינסטיטוציעס. בעזונדערס אַקטועל פאַר דער סעקציע זענען מאַטעריאַלען וועגען יודישע צדקה־חברות און סאָציאַלער הילף. ווייל נאָך די דאָזיגע ידיעות האָט זיך געווענדט צו דער סעקציע „די „צענטראַלוואָהלפאַרטסשטעלל דער דויטשען יודען“.

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט ווענדט זיך דער ייוו"א דורך אונזער פערמיטלונג צו אַלע יודישע צדקה־חברות מיט דער בקשה צוצושיקען זייערע בעריכטען און באַלאַנסען פאַר די לעצטע יאָהרען, ווי ווייט מעגליך מיט גענויע ציפערן וועגען דער צאָהל מיטגלידער, הכנסות און הוצאות, אונטערנעמונגען און פּערזאָנשטעלונגען א.אז.וו. מיר בעטאָנען דערביי, אַז אין דער ערשטער רייהע קומען אין בעטראַכט מאַטעריאַלען פון די צדקה חברות אין פּוילען, רומעניע, ליטע, לעטלאַנד און אַנדערע לענדער פון צענטראַל און מזרח־אייראָפּע, ווי אויך פון אַמעריקע.

די מאַטעריאַלען בעט מען שיקען לויטן אַדרעס:

Towarzystwo Przyjaciół Żydowskiego Instytu u Naukow go
Wilno, W. Pohulanka 18

אָדער:

J. Lestschinsky Buggestr. 7
Berlin Steglitz

אַ „וועטערינאַר“ פאַר בהמות און מענשען

קאַליש, 17. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). אין דאָרף וואָולקאַ, ווינליינער פּאָוויאַט, איז געקומען אַן אומבעקאַנטער, וועלכער האָט זיך פאָרגעשטעלט אַלס וועטערינאַר, וואָס היילט בהמות, געשיקט פון וועלונער סיימיק. דער „וועטערינאַר“ האָט זיך גענומען צו דער מלאכה און „געהיילט“ בהמות מיט איינשפּריצונגען. צו איהם האָבען זיך אָנגעהויבען ווענדען אויך פּויערים פון דאָרף וועגען פערשידענע קראַנקהייטען. דער „דאָקטאָר“ האָט אויך די קראַנקע געמאַכט איינשפּריצונגען מיט דער זעלבער שפּריץ און מיט דער זעלבער מעדיצין. פאַר יעדער וויזיט האָט ער גענומען 1 זלאָטי.

דער סוף איז געווען, אַז 46 בהמות זענען געפּגרט און 8 מענשען זענען שווער קראַנק געוואָרען. דער שווינדלער איז פערשוואונדען געוואָרען.

בראָניסלאַוו הובערמאַן וועגען פאָן־אייראָפּע, אַנטיסעמיטיזם און ארץ־ישראל

(ענדע פון דער 3־טע זייט).

די רוסישע צייטונגען ,צווישען זיי אויך די „נאָוואַיע ווערמיאַ“ האָבען זיך בעצויגען צו מיר מיט ליבע. אמת, אין דער וועלט איז דאָ אַנטיסעמיטיזם אָבער די יודען האָבען נישט דעם מאָנאָפּאָל אויף שנאה. די שנאה צווישען דער בורזשואַזיע און די אַרבייטער איז נישט ווייניגער שאַרף ,ווי די שנאה פון די שונאי־ישראל צום יודענטום.

— וויפיל יונגע מוזיקער זענען פערהאַן אין דער נייער גענעראַציע, אויף וועלכע מען קאָן לייגען גרויסע האָפנונגען?

— צווישען די פידלערס לייג איך די גרעסטע האָפנונגען אויפ'ן יונגען פידלער שיגעטי — אַ יוד פון אונגאַרן. אַזוי אויך זעה איך אַ גאָר אויסגעצייכענטען טאַלאַנט אין דעם יונגען שנײַדערמאַן און אין דער פידלערין מאָרינע, ביידע פון ווין. עס איז אויך דאָ אַ וואונדער־קינד אין אַמעריקא ,אַ 11־יאָהריג יודישע קינד מיט'ן נאָמען מנוחין. בכלל האַלט איך, אַז נישט יעדעס וואונדער־קינד ענטוויקעלט זיך און ווערט אַ מייסטער, אָבער יעדער גרויסער מייסטער איז בשעתו געווען אַ וואונדער־קינד.

— ווער איז דער גרעסטער פּיאַניסט פון אונזער צייט?

— לויט מיין מיינונג: — וולאַדימיר הורוויץ, אַ יוד פון קיעוו.

אַ באַנאַלע פראַגע: וואָס פאַר אַן איינדרוק האָט אויף אייך געמאַכט ארץ־ישראל?

— דאָס איז בכלל נישט קיין באַנאַלע פראַגע. איך האָב נישט קיין רעכט אַרויסצוזאָגען אַן אַלגעמיינע מיינונג וועגען ארץ־ישראל פון היינט אויפ'ן יסוד פון מיין קורצען בעזוך דאָ אין לאַנד, אָבער וואָס איך האָב בעוויזען צו זעהן, דאָס איז גאָר איבער יעדער פריהערדיגע פאָרשטעלונג. איך ווייס נישט, ווי די ענינים וועלען זיך ענטוויקלען להבא אָבער אויך דאָס וואָס עס איז געשען געוואָרען ביז איצט, איבעראַשט מיך זעהר, אָבער אין נייעם לעבען, וואָס ווערט דאָ געשאַפען, וויל איך אָנווייזען דווקא אויף זעהר אַנאַלטער ערשיינונג — דאָס זענען די שומרונים, וואָס האָבען בעשטעטיגט מיין השערה, פון פריהער, אַז די יודען זענען נישט קיין ריינע סעמיטישע ראַסע.

— צי ווייסט איהר וועגען דעם פּלאַן צו גרינדען אַ מוזיקאַלישע „מייסטער־שולע“ אין ירושלים און ווי בעציהט איהר זיך צו איהם?

— לויט מיין מיינונג איז דער דאָזיגער פּלאַן צו־פריהצייטיג אין ארץ־ישראל. קודם־כל דאַרף מען גרינדען גוטע מוזיקאַלישע קורסען, וואָס זאָלען צוגרייטען די שילער צו אַזאַ „מייסטער־שולע“. נאָר אויב נאַראָווסקי און יאשא חפץ האָבען, ווי איך האָב געהערט צוגעזאָגט צו שטיצען אַזאַ „מייסטער־שולע“, דאַרפען קודם־כל זיי גופא זיין די לעהרער אין איהר און צוציהען דורך דעם שילער פון אויסלאַנד, פון אייראָפּא און אַמעריקא וואָס וועלען קומען אַהער זיך פערפולקומען: דאָס וועט אויך זיין אַ געלד־קוועלע פאַר ארץ־ישראל. בכלל דאַרפען די יודישע מוזיקער זאָרגען פאַר איין זאַך, וואָס איז ד אַזעהר נויטיג, און דאָס איז: די פאָלקס־מוזיק פאַר די מאַסען. און איך פון מיין זייט בין גרייט דאָס צו שטיצען לויט מיין מעגליכקייט.

Dr. med. J. LUBICZ
ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 41-46

קראַנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער.
אייגענע פּראַצאַוניע פון זעמטליכע אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטען, ווי: וויקלאַדקעס אויף פלאַטפוסען, קונסטליכע פיס, גאָרסעטען א. ז. וו.
עמפפאַנגט פון 5—7 אין אָוונט.

DYREKCJA TOWARZYSTWA KREDYTOWEGO m. ŁODZI

zawiadamia pp. Członków T-wa, że nieruchomości obciążone pożyczkami Towarzystwa 4½% i 5% za niezapłacenie raty lipcowej 1927 i styczniowej 1928 roku, oraz obciążone pożyczkami 8%-emi, za niezapłacenie raty lipcowej 1928 roku, zostały zarządzone do sprzedaży przez publiczną licytację.

W celu uniknięcia znacznych kosztów licytacyjnych, Dyrekcja wzywa pp. Stowarzyszonych o wpłacenie powyższych zaległości najpóźniej do dnia 25 kwietnia r. b., gdyż po tym terminie wszelkie należności ściągnięte będą wraz z kosztami licytacyjnemi.

Łódź, dnia '5 kwietnia 1929 roku.

גאָלדענע גריקען
(ראָמאַן) (18

מיין שכן האָט מיר אונטערגערוקט אַ בויגען פּאַפּיר, און שטיל מיר געגעבען צו פערשטעהן, וועגען וואָס עס האַנדעלט זיך און וואָס פאַר אַ בעשלוסען מען האָט אָנגענומען איידער מיין קומען.

איך מוז זיך מודה זיין, אַז איך בין אַזאַ עם הארץ אין פינאַנץ־ענינים, אַז איך האָב צוהערענדיג איצט די רעד אויף דער זיצונג פון דער טראַנספּאָרט־געזעלשאַפט, זיך געפיהלט ווי אַ בעכטיגער.

עס האָט זיך בעהאַנדעלט די פראַגע וועגען עפּיס „נאָרמאַלע קורסען“ און עפּיס אַ צוזאַב־עמיסיע“.

איך האָב, פערשטעהט זיך געשוויגען, ווי אַ פיש, און אין משך פון דער גאַנצער זיצונג האָב איך זיך אָפּגערופען אפשר מיט אַ צוויי דריי ווערטער.

צו מיין גרויס פערוואונדערונג, האָבען מיינע קורצע ענטפערס אויף די דירעקט־געשטעלטע פראַגען, יעדעס מאָל אָנגעטראָפען אויף אַן'אַלגעמיינע צושטימונג.

איך האָב שוין אפילו אָנגעהויבען צו טראַכטען, אַז די פּראָפּעסיע פון אַ פינאַנץ־מאַגנאַט איז נישט אַזוי שווער, און אַז איך פערמאָג אפשר אין דער הינזיכט איינגעבוירענע פעהיגקייטען.

די זיצונג האָט זיך געענדיגט האַלב זעקס אַ זייגער.

ווען מיר זענען אַוועק פונ'ם טיש איז צו מיר צוגעקומען עפּיס אַ ליכער בריטפּלייציגער טאַנספּערשוין, וועלכער האָט געהאַלטען אין איינעם רעדען בעת דער זיצונג, און ער האָט מיר פאָרגעשלאָגען צו מאַכען מיט איהם אַ לחיים...

איך האָב איהם פריינדליך געענטפערט, אַז איך האָב גאָרנישט דאַגעגען, און ער האָט אַ צופריעדענער מיך אָפּגעפיהרט אין באַר פונ'ם האָטעל.

— פאַר אייער געזונד, מיסטער נאַטאַן! — האָט ער אויסגערופען, אויפהויבענדיג דעם כוס.

— פאַר אייער! — האָב איך שמייכלענדיג געענטפערט, צוטראָגענדיג דעם באָקאַל צו די ליפּען.

— זעהר אַ פיינע זיצונג געווען! — האָט ער פאָרטגעזעצט — זעהר אַ געראָטענע! פּענספאָרד האָט זיך בעמיהט צו פערפּלאָנטערן די פראַגע מיט די קרעדיט־אָפּעראַציעס, אָבער איהר האָט איהם גוט אָריינגעזאָגט.

— אָ, אין אַזעלכע פראַגען בעדאַרף מען צו זיין פעסט און ענטשלאָסען.— האָב איך שטרענג בעמערקט.

— זעלבסטפערשטענדליך! פולשטענדיג ריכטיג! — האָט ער צו מיר געשמייכעלט, און מיט עטוואָס אַ נעביטענעם טאָן צוגעגעבען — צי וואָלט איהר, אגב, נישט געקאָנט זאָגען, הער נאַטאַן, וואָס פאַר אַ נייע גאָלד־גרובען זענען עס אין דרום־אַמעריקא?

מיין פּנים האָט משמעות אויסגעדריקט שטאַרקע פערוואונדערונג, ווייל ער האָט זיך תיכף אָנגעהויבען צו ענטשולדיגען.

— אָ, האַלט מיך נישט פאַר אַ חצוף־פּנים. הער נאַטאַן! אין סיטי רופט מען אָבער אָן אייער נאָמען אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם דאָזיגען ענין. זעלבסטפערשטענדליך, אויב איהר האַלט, אַז ס'איז נאָך פריהצייטיג וועגען דעם צו רעדען, ענטשטפּה איך אייך זעהר גוט...

חוץ מיין אייגענער ענטדעקונג אין באָליוויען, האָב איך קיין אַהנונג נישט געהאַט וועגען קיין שום אַנדערע גאָלד גרובען אין דרום אַמעריקאַ.

ס'קאָן זיין אַז דאָס איז עס געווען די נעהיימע „געזעלשאַפט“, וועגען וועלכער סענגאַט האָט מיר געשריבען.

איך האָב פערוויכערט אַ פּאַפּיראָס, כדי אין בערצולייגען זיך בעסער דעם ענין.

— אין דעם איצטיגען מאָמענט — האָב איך געזאָגט מיט אַן'ערנסטער מינע — קאָן איך אייך נישט געבען קיין שום אינפאָרמאַציעס וועגען דער דאָזיגער זאַך. (בנאמנות, איך האָב דאָך געזאָגט דעם ריינעם אמת!) אָבער — האָב איך פאָרטגעזעצט, בעמערקענדיג זיין ענטוישטע מינע — אַ ביסעל שפּעטער וועל איך אפשר האָבען די מעגליכקייט צו געבען אייך עטליכע נוצליכע עצות.

זיין גרויס, דיק פּנים האָט אויפגעשיינט.

— איך וועל אייך זעהר דאַנקבאַר זיין, מיסטער נאַטאַן, — האָט ער זיך אָפּגערופען, טרייסלענדיג מיין האַנד — איך בין אייך זעהר דאַנקבאַר!

— אָ, נישטאָ פאַר וואָס צו דאַנקען! — האָב איך געענטפערט, און אויסטרינקענדיג דעם ווייןן, האָב איך זיך מיט איהם אָפּגעזעגענט — ענטשולדיגט מיר, איך אייל זיך זעהר! זעקס אַ זייגער וועט ביי מיר זיין אַ וויכטיגע זיצונג.

ער האָט מיך בעגלייט ביז צו דער טיר פון האָטעל, און שיער מיר נישט געהאָלפען אַריינשטייגען אין אַ טאַקסובקע.

דער וועג פונדאַנען צו ביל'ס וואוינונג איז געווען אַ גאַנץ היבשער.

איך האָב אַ לאַנגע צייט געשמייכעלט צו זיך, דערמאָנענדיג זיך אין דער איבערטריבענער איידעלקייט פון דעם פליכטוואַטען דזשענטלמען.

ביני לביני איז מיין טאַקסיבקע שנעל געפאָהרען אין אַ פאָרשטאָט, אין אַן אָרימען פערדעכטיגען קוואַרטאַל, וואו עס האָט געוואוינט מיין חבר.

— מיר זענען שוין געקומען, מיסטער! — האָט דער שאָפער געמאָלדען, אָפּשטעלענדיג די טאַקסובקע — אָט איז דער נומער 34.

איך בין אַרויס פון אויטאָ און געהייסען דעם שאָפער צו־וואַרטען אויף מיר.

אויב ביל איז נישטאָ אין דער היים, האָב איך נישט געוואָלט פטר'ן קיין צייט און וואַרטען, ביז וואַנען איך וועל קענען געפינען אַן'אַנדער טאַקסובקע אין דעם דאָזיגען פערוואָרפענעם ווינקעל.

וויסענדיג, אַז מ'קאָן מיך נאָכשפּיאָנירען, האָב איך זיך אַ ביסעל פערהאַלטען אויפ'ן טראָטואַר, און עטליכע מאָל זיך אַרומגעקוקט.

קיין שום פערדעכטיגעס האָב איך אין דער נאָהענט נישט בעמערקט.

(פאָרטזעצונג קומט).

„ŹRÓDŁO“ סאָדע-וואַסער-פאַבריק
Z. GOMOLIŃSKI, Kilińskiego 97,
tel. 9-87 i 33-72

מאַכט בעקאַנט, אַז די פּרייזן זענען פערקלענערט לויט פאָלגענדע:
1 באַלאָן 60-גער 3 זל.
1 " 30-גער 1.50
1 " 15-גער 75 גר.
מיט צושטעלען אַהיים און מיט אייז

בעמ.: פּינקטליכע צושטעלונג מיט אויטאָמאָבילען אין אַלע טיילען פון שטאָט.

אַ שאַפער
מיט גוטע פּראַקטיק קען זיך מעלדען אין סאָדע-וואַסער פאַבריק
קילינסקי 97.

מענער-היטען
פון די נייעסטע פאַסאָנען צו קאָנקורענץ-פּרייזען עמפּפעהלט ס'ה:טען-געשעפט
H. APEL, Piotrkowska 60
בעמערקונג: ס'ווערען אויך אַן ענגטען היטען צו פאַזאָניר, רעיעלע בעהאַנדלונג

ווייַן און מעהד של פסח
בעסטע קוואַליטעט, עמפּפעהלט די לאַנג-עקזיסטירענדע פאַבריק
פון י"ט. ווישליצקי, פּיעטריקאָווער 10 אין הויף, לינקס.
פּאַדערט אין אַלע ערשטקלאַסיגע געשעפטען.

25 פּראָצ. ביליגער!
צאַר ווילנער — פערמערעוננג פון —
ספרים סקלאַד | קאַלאָמייער טליתים
א.מ. גרינשטיין וושכאָדניא 54 פּראַנט 1. שט.
צו בעקומען ש"ס, טורים, רמב"ם, חומשים, פּסוקים, מדרשים, משניות, מחזורים, סידורים,
אַ ספּעציעלער אויסוואַהל סידורים פאַר כלה-מתנות.
טליתים קאָלאָמייער, טערקישע און פיינע זיידענע, אויך טליתים קטנים, ציצית, וויידענע גאַרטלען, קאַפּלען, אויך אַ גרויסער סאָרטימענט פון פערשידענע ספרים. — 25% ביליגער ווי איבעראַל.
א. מ. גרינשטיין וושכאָדניא 54 פּראַנט 1. שטאָק

כ'קויף צאָהל — און —
די בעסטע פּרייזען פאַר גאָלד, זילבער, בריליאַנטען, דימאַנטען, פּערל און לאָמבאַרד-קוויטעס.
קאַפּעלוש
פּלאַץ-וואָלנאָשצי 10

גומער פּערדינסט
עס ווערען געזוכט אַגענטען, הויזירער פאַר אַ גאַנגבאַר אַרטיקעל, נוצליך אין יעדען הויז — צו ערפאַהרען
15 זאַכאָדניא 15
אין אייזען-געשעפט.

אַ פּריילין
עס איז נויטיג אַ פעהיג פּריילין צו נייהען דאַמען היטען אויף אַ מאַשין
1 זאַמענהאָף 1
מאַגאַזין „פלאַרא“.

שייטלען
אַ גרויסען אויסוואַהל פערטיגע ביליגע שייטלען צו בעקומען און אויך בעשטעלטע
1 קאַמיעננאַ 1
2-טען טויער פּראַנט 2. שטאָק
ביי ווייסקאָהל.

MIEJSKI KINEMATOGRAF OŚWIATOWY
Wodny Rynek (róg Rokicińskiej) tel. 18-26
Dojazd tramwajami 16 i 10.
Od dnia 16-go do 22-go kwietnia 1929 r.
dla dorosłych:
MATKA NIEZNANEGO ŻOŁNIERZA
(„Z dymem pożarów“)
Dla młodzieży:
BIAŁA ŚMIERĆ
(Lot Amundsena do bieguna północnego)

Dr. ADAM
GROSGLIK
Al Kościuszki 27
tel. 51-78,
הויט- און ווענערישע קראַנקהייטען און ליבעסהיילאינסט.
נעמט אָן פון 4—7 אין אָווענד.

Dr. med.
W. EYCHNER
גינעקאָלאָג-אַקושער
זגערזשער 11.
טעל 34-72
נעמט אָן פון 3—6 אָווענד

LEKARZ DENTYSTA צאָהן-אַרצט
St. GELBERG
זאַכאָדניאַ 15, טעל. 31-08
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
נעמט אָן פון 9 פריה ביז 7 אָווענד.

Dr. med.
H. LAJCHTER
צאָהן-כירורג
דויאַסלע-, קין-, גימען- און צונג-קראַנקהייטען.
Konstantynowska 9.
telefon 49-66
od 1½—5 po pol. 4604

KRYNICA
Willa
PARYŻANKA
איז געוואָרען אויפגעפרישט און געפינט זיך אונטער דער פערוואַלטונג פון די ווילע-בעזיצער. צימערן אָהן בעקעסטיגונג און אויף פערלאַנג מיט בעקעסטיגונג. כשר'ע וואַרשאָווער קיך.
בעשטעלונגען צו שיקן צו
B-cia MÜLLER
Krynica, Zdrój.

לעטשניצע פון זאַמטירים ספּעציאַליסטען
און דענטיסטישער קאַבינעט
[illegible] 17 טעל. 16-33.
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
א רענטגען-אינסטיטוט
[illegible]
די לעטשניצע איז אויך [illegible]
ווירקט אין דער שטאָט.
ערשט-קאַסמעטיש. קאַבינעט
[illegible] מאַרקס [illegible] 7-5

דער בעקאַנטער רעכטס-קענער
י. אינפעלד
וואוינט איצט אויף פּעטריקאָווער 31.
שפּרעכשטונדען טעגליך פון 5—8 אָוו.
נעמט אויך אונטער דורכצופיהרען אין מורים בעריכטען די שווערסטע סכסוכים געזעצליכע און לויט די פּערזענליכע געזעצן.

Zaginiony został weksel na Zł. 90— płatny 22/7-29 zwystawca Stark, Piotrk. 62. żyro Ch. Lewkowicz.
Weksel zostaje unieważniony.
Znalazca zechce takowy zwrócić do I. Gliksztajna Cegielniana 5

ביזט קראַנק?
אויף מאַגען? לונגען? נערווען? לעבער? נירען? בלאָז? צוקער-קראַנקהייט? אַרטעריעס? רעומאַטיזם? פערקאַלקונג פון די אָדערן? העמאָרידען? כראָנישע אָבסטרוקציע? ביינגעקע? געשווילעכץ? אסטמע? שקראָפעל? פערהאַלטונג פון רעגולערען שטאַנד? גריפע? פערלאַנגט זאָפאַרט ס'זאָל אייך צושיקן די בראָשורן „ZIOŁA LECZNICZE“ טויזענטער וואונדערבאַר אויסגעהיילטע.
APTEKA LISZKI : אַדרעס

בעקאַנטמאַכונג.
די פּרעטענזיע, וואָס איך האָב געהאַט צו די ה"ה וו. פּרושינאָווסקי און מ. אַפּאַטאָווסקי בין איך געוועזען שלעכט אינפאָרמירט און איך האָב צו זיי באַרנישט. אַלס צייכען פון חרטה שפּענד איך 50 זלאָטעס אויף דער גמילות חסדים-קאַסע, זאַקאַנטנאַ 30. מיט אַכטונג י. נייטאַן, זל. 1. מאַי 39

ווים איז אַ גרויסע הילף פאַר יעדער ווירטין. מען וואַשט מיט איהם גלאָז און פּאָרצעלאַן, רייניגט לעפעל, מעסער און גאָפּלען שאַרס טעפּ, ראַנדלען און אַלערליי קוכען-געשיר. מיט דער הילף פון ווים דערהאַלט מען אידעאַל וואַנעס, שיסלען און קראַנען. בעשיטען אַ פּיכט שמאַטקעלע אַ קליינע צאָהל ווים, און נאָך אַ מינוט ווערלען פערשווינדען אַלערליי פלעקער און שפּרינקעלעך — דערפיהרען דערנאָך אַלעס צו אַ גלאַנץ, מיט אַ ריין ווייך שמאַטקעלע.

V.P.15—22

לעטשניצע פון זאַמטירים ספּעציאַליסטען
און דענטיסטישער קאַבינעט.
זשעוושינגער 11, טעלעפאָן 37-63
אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָווענד.
ד"ר איפיך נאַז, האַלז, אויערן קר.	4½—5½
ד"ר ספּרשנער קינדער-קראַנקה.	4½—5 14-9
ד"ר שיפמאַן אינערליכע קראַנקהייטען	5—12
ד"ר ליבימש הויט און געשלעכטס-קר.	1½—12½
ד"ר שמידנפעלד נערווען און גייסטיגע קר.	1—2
ד"ר גאָלדבלאַט אויגען-קראַנקה.	1½—12½
ד"ר היים כירורגישע קראַנקהייטען	2—3
ד"ר בערגמאַן פרויען און געבורטס-הילף	6—5
קוואַרץ-לאַמפּע, שפּראַך-שטערונגען די שטאַטלען א.א. [illegible] אינהאַלאַציע, עלעקטריזאַציע, [illegible]
אימפונגען געגען שקאַרלאַטין.
ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען
אַ רענטגען-אינסטיטוט.
ד"ר לאָזשינסקי [illegible]
צאָהן-אַרצט 10—1 3—6
קינסטליכע צייהן, קראָנען, [illegible]
די לעטשניצע איז אויך [illegible] זונטאָג.

טליתים-פאַבריק
אויסאַרבייטונג פון וואָלענע, האַלב-וואָלענע, זיידענע טליתים כמו טערקישע, קאָלאָמעיער, ווי אויך טליתים קטנים, הורט און דעטייל מיט אויספּערטיגונג, אויך גאַרטלען, שפּאַניעס און ציצית
צו בעקומען ביליגער ווי איבעראַל, ביי
א.ח. ציטרינאָווסקי, קאַמיעננאַ 1,
אין 2. טויער, פּאַרטער. קומט איבערצייגט אייך!
בעמערקונג: ס'ווערען אויך אָנגענומען אַלטע טליתים צום וואַשען.

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאַקטוירים-ספּעציאַליסטען
זאַוואַדזקאַ 1.
[illegible] ווענערישע הויט-קראַנקהייט.
[illegible]
[illegible]
[illegible]
לאַציע און נערווען-קראַנקהייטען.
[illegible]-לאַמפּ. עלעקטרישער היילקאַבינעט קאָסמעטיק.
— טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אָווענד. —
פון 11 ביז 12 [illegible] פון 2 ביז 3 [illegible]
[illegible]
[illegible] פון 9 פריה ביז 2 [illegible]
— [illegible] —
וויזיט 3 זל.

אַבאָנעמענטס-פּרייז: אין לאָדז — 5 זל. אַ חודש מיט אָפּטראָגען אַ היים; אויף דער פּראָווינץ — [illegible] אַ חודש; אין אויסלאַנד — 8 זל.
[illegible]
די אַדמיניסטראַציע איז אָפען [illegible]

אַנאָנסען-פּרייז
[illegible] 18 גר. [illegible] 24 גר. [illegible] 8 [illegible]
אין [illegible] 40 . . . . . 60 . . 4 .
[illegible] 12 . . . . . 16 . . 6 .
[illegible] 50 [illegible] 100 [illegible] 10 גר. [illegible]

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat“, spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufmann.
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat“, Piotrkowska 21.